

ΓΝΩΜΗ της Ο.Κ.Ε.

“ Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη
υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική
Επικράτεια”
(Σχέδιο Νόμου)

Αθήνα, 11 Ιουλίου 2005

Διαδικασία

Στις 22/6/2005, ο Υπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης κ. Προκόπης Παυλόπουλος, απέστειλε προς γνωμοδότηση στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (Ο.Κ.Ε.) με τη διαδικασία του κατεπείγοντος, το Σχέδιο Νόμου "Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια".

Η Εκτελεστική Επιτροπή της Ο.Κ.Ε. συνέστησε Επιτροπή Εργασίας αποτελούμενη από τις κυρίες **Αναστασία Κουτσιβίτου, Ρίτα Ζούλοβιτς** και **Ζωή Λαναρά** και τους κ.κ. **Στέφανο Λαιμό, Νικόλαο Λιόλιο** και **Γιάννη Σωτηρίου**.

Ως πρόεδρος της Επιτροπής Εργασίας ορίστηκε ο κ. **Στέφανος Λαιμός**. Την επιστημονική στήριξη στην Επιτροπή Εργασίας παρείχαν οι εμπειρογνώμονες κ.κ. **Μιλτιάδης**

Σταμπουλής, Πέτρος Λινάρδος - Ρυλμόν και **Φώτης Σκουλαρίκης**. Τον επιστημονικό συντονισμό είχε ο επιστημονικός συνεργάτης της Ο.Κ.Ε. **Δρ. Αθανάσιος Παπαϊωάννου**, ενώ στήριξη παρείχε η κα **Ζωή Μπουτσιώλη**, υπάλληλος της Ο.Κ.Ε.

Η Επιτροπή Εργασίας ολοκλήρωσε τις εργασίες της σε τρεις (3) συνεδριάσεις, ενώ η Εκτελεστική Επιτροπή διαμόρφωσε την εισήγηση της προς την Ολομέλεια στη συνεδρίασή της στις 5/7/2005.

Η Ολομέλεια της Ο.Κ.Ε., στην οποία εισηγητές ήταν η κα **Α. Κουτσιβίτου**, ο κ. **Δ. Πολίτης** και ο κ. **Ι. Σωτηρίου**, αφού ολοκλήρωσε τη συζήτηση για το θέμα στη συνεδρίασή της στις 11/7/2005, διατύπωσε την **υπ' αριθ. 133** Γνώμη της Ο.Κ.Ε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

Το παρόν Σχέδιο Νόμου (Σχ/Ν) του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης που τιτλοφορείται «**Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επι - κράτεια**» αποτελείται από 20 κεφάλαια και 98 άρθρα.

Το **Α΄ Κεφάλαιο (άρθρα 1 έως 3)** αφορά στους ορισμούς και το πεδίο εφαρμογής του Σχ/Ν.

Το **άρθρο 1** περιλαμβάνει ορισμούς (π.χ. αλλοδαπός, υπήκοος τρίτης χώρας, ανιθαγενής, άδεια διαμονής, οικογενειακή επανένωση, συντηρών κ.ά.).

Στο **άρθρο 2** ορίζεται το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του Σχ/Ν, και καταγράφονται ποιες κατηγορίες προσώπων εξαιρούνται (π.χ. πολίτες Ε.Ε.). Επίσης, προβλέπει ότι υπερισχύουν τυχόν ευνοϊκότερες ρυθμίσεις από διμερείς και πολυμερείς συμφωνίες και τον Κοινωνικό Χάρτη του 1961.

Με το **άρθρο 3** συνίσταται Διυπουργική Επιτροπή, με έργο την επεξεργασία θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής, καθώς και την έκδοση κατευθυντήριων οδηγιών. Στην Επιτροπή συμμετέχουν οι Υπουργοί Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών, Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, Δικαιοσύνης, Δημόσιας Τάξης και Εμπορικής Ναυτιλίας. Η Επιτροπή συνεπικουρείται από Επιτροπή εμπειρογνομόνων.

Το **Β΄ Κεφάλαιο (άρθρα 4 έως 5)** ρυθμίζει τα θέματα ελέγχων στις μεθοριακές διαβάσεις.

Στο **άρθρο 4** καθορίζονται οι ελεγχόμενες μεθοριακές διαβάσεις. Μετά από απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Δημόσιας Τάξης επιτρέπεται να ορίζονται στα σύνορα της χώρας προσωρινά σημεία εισόδου-εξόδου, τηρουμένων όμως των απαραίτητων προϋποθέσεων, ενώ η λειτουργία τους δεν θα υπερβαίνει το διάστημα των οκτώ μηνών. Μόνον εξαιρετικοί λόγοι δημοσίου συμφέροντος μπορούν να μεταβάλλουν τη λειτουργία των προσωρινών αυτών διαβάσεων πέραν του διαστήματος των οκτώ μηνών.

Σύμφωνα με το **άρθρο 5**, κάθε άτομο που εισέρχεται στη χώρα ή εξέρχεται από αυτή υποβάλλεται σε έλεγχο από τις αρμόδιες αστυνομικές αρχές. Με υπουργική απόφαση δύναται η απλούστευση των διαδικασιών ελέγχου ορισμένης κατηγορίας προσώπων. Τέλος, με προεδρικό διάταγμα καθορίζονται τα έγγραφα που πρέπει να έχουν οι υπήκοοι τρίτων χωρών που εισέρχονται στη χώρα μας, αλλά στερούνται ταξιδιωτικών εγγραφών.

Το **Γ΄ Κεφάλαιο (άρθρα 6 έως 8)** θέτει τις γενικές προϋποθέσεις θεώρησης εισόδου υπηκόων τρίτων χωρών.

Το **άρθρο 6** ρυθμίζει θέματα που αφορούν στη θεώρηση εισόδου των υπηκόων τρίτων χωρών. Το διάστημα παραμονής των υπηκόων τρίτων χωρών που δεν υποχρεού-

νται σε θεώρηση εισόδου ορίζεται στους τρεις μήνες συνολικά ή τμηματικά εντός διαστήματος έξι μηνών από την ημερομηνία της πρώτης εισόδου.

Το **άρθρο 7** ρυθμίζει το ζήτημα της διέλευσης υπηκόων τρίτων χωρών και διαμονής αυτών στη ζώνη διερχομένων των αερολιμένων ή λιμένων της χώρας.

Στο **άρθρο 8** ορίζονται οι περιπτώσεις μη χορήγησης άδειας εισόδου με ή χωρίς αιτιολογία από τις προξενικές αρχές. Επίσης, απαριθμούνται και οι περιπτώσεις όπου οι ελληνικές αρχές μπορούν να απαγορεύσουν την είσοδο σε υπήκοο τρίτης χώρας παρά την ύπαρξη θεώρησης εισόδου. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και για λόγους δημοσίου συμφέροντος, ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης έχει τη δυνατότητα να επιτρέψει την είσοδο σε υπήκοο τρίτης χώρας παρά την ύπαρξη απαγόρευσης από τις επίσημες αρχές. Τέλος, ορίζεται και η δυνατότητα ανάκλησης της θεώρησης εισόδου.

Το **Δ' Κεφάλαιο (άρθρα 9 έως 13)** αφορά στις γενικές προϋποθέσεις Χορήγησης Αδειών Διαμονής.

Το **άρθρο 9** παρουσιάζει τις κατηγορίες και τους τύπους αδειών διαμονής όσων υπηκόων τρίτων χωρών έχουν λάβει θεώρηση εισόδου στην Ελλάδα (π.χ. άδεια διαμονής για εργασία, για ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα κ.ά.).

Με το **άρθρο 10** ορίζονται οι γενικές προϋποθέσεις δικαιώματος διαμονής (π.χ. κατοχή διαβατηρίου).

Στα **άρθρα 11 και 12** καθορίζεται η διαδικασία υποβολής αίτησης για χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής. Αρμόδια υπηρεσία για την εξέταση της αίτησης είναι η Υπη-

ρεσία Αλλοδαπών της Περιφέρειας, ενώ η άδεια διαμονής χορηγείται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας. Δεν επιτρέπεται η αλλαγή σκοπού για τους κατόχους αδειών διαμονής.

Με το **άρθρο 13** συνίσταται πενταμελής Επιτροπή Μετανάστευσης σε κάθε νομό της Περιφέρειας, αποτελούμενη από τέσσερις υπαλλήλους της αρμόδιας Υπηρεσίας Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας. Έργο της Επιτροπής είναι η διατύπωση γνώμης για τη χορήγηση ή ανανέωση της άδειας διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών.

Το **Ε' Κεφάλαιο (άρθρα 14 έως 23)** φέρει τον τίτλο «Άδεια διαμονής για εργασία».

Με το **άρθρο 14** ρυθμίζεται η διαδικασία μετάκλησης υπηκόων τρίτων χωρών για παροχή εξαρτημένης εργασίας. Στην έδρα κάθε Περιφέρειας συγκροτείται Επιτροπή, με έργο την κατάρτιση έκθεσης σχετικά με τις παρουσιαζόμενες ανάγκες σε εργατικό δυναμικό ανά ειδικότητα, νομό και διάρκεια απασχόλησης. Η Επιτροπή αποτελείται από 7 μέλη, συμπεριλαμβανομένων και του Γ.Γ. Περιφέρειας και του προϊσταμένου ΣΕΠΕ. Τα υπόλοιπα 5 μέλη είναι εκπρόσωποι της ΕΝΑΕ (1), του ΟΑΕΔ (1), του Εργατικού Κέντρου της έδρας της Περιφέρειας (1), των τοπικών Επιμελητηρίων (1) και της ΓΕΣΑΣΕ ή της ΠΑΣΕΓΕΣ (1). Η ίδια διαδικασία προβλέπει την κοινοποίηση της έκθεσης στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ο οποίος μαζί με τους Υπουργούς Εξωτερικών και Απασχόλησης αποφασίζουν για τον ανώτατο αριθμό αδειών διαμονής για εργασία που θα χορηγούνται ανά έτος σε υπηκόους τρίτων χωρών. Η πράξη με την οποία εγκρίνεται η απασχόληση υπηκόου στη χώρα μας εκδίδεται από το

Γ.Γ. Περιφέρειας και διαβιβάζεται στην αρμόδια ελληνική προξενική αρχή.

Στο **άρθρο 15** καθορίζεται η διαδικασία χορήγησης και ανανέωσης της άδειας διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών για λόγους εξαρτημένης εργασίας. Με την πάροδο ενός έτους από τη χορήγηση της άδειας επιτρέπεται η ανανέωσή της, για δύο ακόμη έτη με περαιτέρω δυνατότητα ανανέωσής της ανά διετία.

Το **άρθρο 16** αφορά σε ζητήματα εποχιακής εργασίας υπηκόων τρίτων χωρών. Το χρονικό διάστημα σε αυτή την περίπτωση δεν μπορεί να ξεπερνά τους έξι μήνες ανά ημερολογιακό έτος. Οι αιτήσεις για εργασία εξετάζονται από την οικεία Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας. Η είσοδος, διαμονή και το χρονικό διάστημα απασχόλησης υπηκόων τρίτων χωρών για εποχιακή εργασία στην Ελλάδα ρυθμίζονται από διμερείς ή πολυμερείς διεθνείς συμφωνίες, οι οποίες και κατισχύουν.

Με τα **άρθρα 17 έως 23** προβλέπεται η διαδικασία χορήγησης άδειας εισόδου και διαμονής στη χώρα μας ειδικών κατηγοριών πολιτών (π.χ. μέλη ΔΣ, διαχειριστές και προσωπικό εταιρειών, αθλητές και προπονητές, μέλη καλλιτεχνικών συγκροτημάτων, πνευματικοί δημιουργοί κ.ά).

Το **Στ' Κεφάλαιο (άρθρα 24 έως 27)** ρυθμίζει ξεχωριστά από την προαναφερθείσα άδεια διαμονής για εργασία την Άδεια Διαμονής για Άσκηση Ανεξάρτητης Οικονομικής Δραστηριότητας και για Επενδυτικούς Σκοπούς.

Στο **άρθρο 24** ρυθμίζεται το ζήτημα άδειας εισόδου στην Ελλάδα υπηκόων τρίτων χωρών για άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας, βάσει ορισμένων προ-

ϋποθέσεων (π.χ. ειδική θεώρηση εισόδου). Αναφορικά με τη σκοπιμότητα της συγκεκριμένης δραστηριότητας γνωμοδοτεί μια επταμελής Επιτροπή της οικείας Περιφέρειας, που συγκροτείται με απόφαση του Γ.Γ. Περιφέρειας. Την απόφαση έγκρισης ή όχι της συγκεκριμένης οικονομικής δραστηριότητας λαμβάνει η Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας, βασιζόμενη στη γνωμοδότηση της ανωτέρω Επιτροπής.

Το **άρθρο 25** προβλέπει τη διαδικασία χορήγησης άδειας διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών που ασκούν ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα στην Ελλάδα, για διάστημα δύο ετών με δυνατότητα ανανέωσης για ίσο χρονικό διάστημα. Υπάρχει δυνατότητα ανάκλησης της άδειας. Η άδεια εκδίδεται από το Γ.Γ. Περιφέρειας.

Στο **άρθρο 26** καθορίζεται η διαδικασία χορήγησης άδειας διαμονής για ανάπτυξη επενδυτικής δραστηριότητας υπηκόων τρίτων χωρών στη χώρα μας, βάσει ορισμένων προϋποθέσεων. Ειδική Επιτροπή που συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών γνωμοδοτεί για την πληρότητα αυτών των προϋποθέσεων ή όχι. Με απόφασή του, ο Υπουργός Εσωτερικών εγκρίνει ή όχι τη χορήγηση της άδειας διαμονής, ενώ υπάρχει δυνατότητα ανάκλησής της, εφόσον διαπιστωθεί ελλιπής πρόοδος εργασιών.

Το **άρθρο 27** ρυθμίζει τη δυνατότητα ανανέωσης της άδειας εισόδου για ανάπτυξη επενδυτικών δραστηριοτήτων για ισόχρονο διάστημα τριών ετών. Σε περίπτωση ανάκλησης ή μη ανανέωσης της άδειας δίδεται ένα διάστημα έξι μηνών στον υπήκοο τρίτης χώρας για αποχώρησή του από την Ελλάδα.

Το **Ζ' Κεφάλαιο (άρθρα 28 έως 43)** αναφέρεται στην άδεια διαμονής για ειδικούς λόγους.

Στα **άρθρα 28 έως και 30** ορίζεται η διαδικασία χορήγησης άδειας διαμονής για λόγους σπουδών και επαγγελματικής κατάρτισης. Προηγουμένως απαιτείται ειδική θεώρηση εισόδου. Η άδεια διαμονής χορηγείται για ένα χρόνο με δυνατότητα ανανέωσης για έναν ακόμη χρόνο, ενώ ο συνολικός χρόνος δεν μπορεί να υπερβαίνει το προβλεπόμενο συνολικό διάστημα σπουδών προσαυξημένο κατά το ήμισυ.

Το **άρθρο 31** ρυθμίζει ζητήματα που αφορούν στην περίπτωση αλλαγής κατεύθυνσης σπουδών των υπηκόων τρίτων χωρών.

Συνοπτικά, στα **άρθρα 32 έως και 43** περιγράφεται η διαδικασία χορήγησης και ανανέωσης της άδειας διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών για άλλους ειδικούς λόγους (π.χ. απόκτηση ιατρικής ειδικότητας, συμμετοχή σε ειδικά προγράμματα, επαγγελματική δραστηριότητα, ανήλικα τέκνα διπλωματικών υπαλλήλων, ανταποκριτές ξένου τύπου, θρησκευτικοί λειτουργοί, αρχηγοί οργανωμένων τουριστικών ομάδων και ερευνητές).

Το **Η' Κεφάλαιο (άρθρα 44 έως 45)** προβλέπει τη χορήγηση αδειών διαμονής για εξαιρετικούς λόγους.

Στα **άρθρα 44 και 45** ρυθμίζονται θέματα που αφορούν στη χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής στην Ελλάδα υπηκόων τρίτων χωρών για ανθρωπιστικούς λόγους (π.χ. θύματα εργατικών ατυχημάτων ή εγκληματικών πράξεων), καθώς και για λόγους δημόσιου συμφέροντος.

Το **Θ' Κεφάλαιο (άρθρα 46 έως 52)** αφορά στη χορήγηση αδειών διαμονής σε θύματα εμπορίας ανθρώπων.

Στα **άρθρα 46 έως και 52** προβλέπεται ειδική διαδικασία χορήγησης και ανανέωσης της άδειας διαμονής σε θύματα εμπορίας ανθρώπων. Συγκεκριμένα, ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν στην προθεσμία περίσχεψης, καθώς και στις παροχές που δικαιούνται οι ενταγμένοι σε αυτή τη διάταξη υπήκοοι τρίτων χωρών. Επίσης, προβλέπονται ειδικοί λόγοι μη ανανέωσης και ανάκλησης της άδειας διαμονής.

Το **Ι' Κεφάλαιο (άρθρα 53 έως 60)** ρυθμίζει τα θέματα της οικογενειακής επανένωσης

Με τα **άρθρα 53 έως και 60** ρυθμίζονται θέματα που αφορούν στην χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής για οικογενειακούς λόγους. Οι διατάξεις των σχετικών άρθρων αφορούν στον ορισμό των μελών, καθώς και στις προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν για την οικογενειακή επανένωση υπηκόων τρίτων χωρών. Επίσης, ρυθμίζονται θέματα που αφορούν στην υποβολή και εξέταση της σχετικής αίτησης, τη χορήγηση, ανανέωση, ανάκληση, και διάρκεια της άδειας διαμονής, καθώς και στα δικαιώματα των μελών των υπηκόων τρίτων χωρών. Τέλος, προβλέπονται οι προϋποθέσεις για αυτοτελή άδεια διαμονής μελών οικογένειας.

Το **ΙΑ' Κεφάλαιο (άρθρα 61 έως 64)** αναφέρεται στο δικαίωμα διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών που είναι μέλη οικογένειας Έλληνα ή υπηκόου κράτους της Ε.Ε.

Στις διατάξεις των **άρθρων 61 έως 64** προβλέπονται η διαδικασία χορήγησης του δελτίου διαμονής μέλους οικογένειας Έλληνα πολίτη ή πολίτη κράτους μέλους της Ε.Ε.,

οι προϋποθέσεις κατοχύρωσης του δικαιώματος αυτού, καθώς και η διαδικασία απόκτησης του δικαιώματος μόνιμης διαμονής στην Ελλάδα. Το κεκτημένο δικαίωμα των υπηκόων αυτών δεν θίγεται από απουσία τους, το διάστημα της οποίας δεν υπερβαίνει τους έξι μήνες ετησίως, ούτε από απουσίες μεγαλύτερης διάρκειας (π.χ. εκπλήρωση υποχρεωτικής στρατιωτικής θητείας) ή από απουσία 12 συνεχόμενων μηνών κατ' ανώτατο όριο για σοβαρούς λόγους (π.χ. εγκυμοσύνη, ασθένεια, σπουδές κ.ά.).

Το **ΙΒ' Κεφάλαιο (άρθρα 65 έως 66)** θίγει ζητήματα κοινωνικής ένταξης των μεταναστών

Στο **άρθρο 65** προβλέπεται το πεδίο εφαρμογής των δράσεων της κοινωνικής ένταξης, η οποία αποσκοπεί στη χορήγηση δικαιωμάτων στους υπηκόους τρίτων χωρών με διττή σημασία. Αφενός, διασφαλίζεται η ισότιμη συμμετοχή τους στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ζωή της χώρας μας, και αφετέρου, επιδιώκεται ο σεβασμός των θεμελιωδών κανόνων και αξιών της ελληνικής κοινωνίας. Δικαίωμα συμμετοχής στις δράσεις αυτές έχουν όλοι οι υπήκοοι τρίτων χωρών, πρωτίστως δε εκείνοι που η εργασία τους δεν έχει προσωρινό χαρακτήρα, καθώς και τα μέλη της οικογένειάς τους.

Το **άρθρο 66** αφορά στην εφαρμογή ενός Ολοκληρωμένου Προγράμματος Δράσης για την κοινωνική ένταξη, από πλευράς του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης σε συνεργασία με τα καθ' ύλην συναρμόδια Υπουργεία. Καθορίζονται, επίσης, οι βασικές αρχές, οι οποίες είναι δεσμευτικές για όλους τους συμμετέχοντες φορείς. Το πρόγραμμα διαρθρώνεται σε υποπρογράμματα (π.χ. πρόωθησης στην

απασχόληση, εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας κ.α.).

Το **ΙΓ' Κεφάλαιο (άρθρα 67 έως 69)** αναφέρεται στους επί μακρόν διαμένοντες.

Συγκεκριμένα, τα **άρθρα 67 έως 69** καθορίζουν τις προϋποθέσεις και τα κριτήρια απόκτησης της ιδιότητας του επί μακρόν διαμένοντος του καθενός ενήλικου υπηκόου τρίτων χωρών που διαμένει νόμιμα στην Ελλάδα τα πέντε τελευταία έτη. Η ύπαρξη σταθερών και τακτικών πόρων, αλλά και η επαρκής γνώση της ελληνικής γλώσσας αποτελούν ορισμένες από τις προϋποθέσεις και τα κριτήρια που απαιτούνται. Ειδικά θέματα των επί μακρόν διαμενόντων (π.χ. απαιτούμενα δικαιολογητικά, ζητήματα ανάκλησης ή απώλειας της παραπάνω ιδιότητας) ρυθμίζονται με προεδρικό διάταγμα.

Στο **ΙΔ' Κεφάλαιο (άρθρο 70)** καθορίζεται η διαδικασία εισόδου υπηκόων τρίτων χωρών για ολιγοήμερη διαμονή (π.χ. τουρισμό, συμμετοχή σε συνέδρια, αθλητικές εκδηλώσεις κ.ά.), καθώς και η δυνατότητα παράτασής της, για εξαιρετικούς λόγους. Ο χρόνος διαμονής ορίζεται είτε για όσο χρόνο ισχύει η προξενική θεώρηση είτε για τρεις μήνες για όσους υπηκόους δεν απαιτείται προξενική θεώρηση.

Το **ΙΕ' Κεφάλαιο (άρθρα 71 έως 73)** αναφέρει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των υπηκόων τρίτων χωρών.

Στο **άρθρο 71** ορίζονται τα δικαιώματα των υπηκόων τρίτων χωρών (π.χ. ασφαλιστικά δικαιώματα, κοινωνική προστασία κ.ά.).

Τα **άρθρα 72 και 73** καθορίζουν τις υποχρεώσεις τόσο των ανηλίκων υπηκόων, σχετικά με τη συμμετοχή τους στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας, όσο και των ενηλίκων

υπηκόων, σε ό,τι αφορά τις συναλλαγές τους με τις αρμόδιες υπηρεσίες της χώρας που βρίσκονται.

Το **ΙΣΤ' Κεφάλαιο (άρθρα 74 έως 82)** ρυθμίζει τα θέματα περιορισμών στη μετακίνηση και εγκατάσταση αλλοδαπών, ανάκλησης αδειών καθώς και απέλασής τους.

Το **άρθρο 74** προβλέπει την απαγόρευση διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών σε ορισμένες γεωγραφικές περιοχές της χώρας.

Στο **άρθρο 75** περιλαμβάνονται ειδικές ρυθμίσεις σε ό,τι αφορά την μη χορήγηση ή ανάκληση της άδειας διαμονής των υπηκόων.

Με τις διατάξεις των **άρθρων 76 έως και 80** ρυθμίζονται θέματα που αφορούν στη διοικητική απέλαση των αλλοδαπών.

Το **άρθρο 81** προβλέπει τους ειδικούς χώρους παραμονής των αλλοδαπών, ενώ στις διατάξεις του **άρθρου 82** ρυθμίζονται ζητήματα για τους ανεπιθύμητους αλλοδαπούς, καθώς και τα πρόστιμα που τους επιβάλλονται εφόσον εισέλθουν παράνομα στη χώρα. Ο κατάλογος των ανεπιθύμητων αλλοδαπών τηρείται από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης.

Στο **ΙΖ' Κεφάλαιο (άρθρα 83 έως 88)** προβλέπονται κυρώσεις για όσους παραβιάζουν τη μεταναστευτική νομοθεσία. Περιγράφονται οι υποχρεώσεις και οι κυρώσεις που επιβάλλονται τόσο στους ίδιους τους υπηκόους τρίτων χωρών που εισέρχονται ή εξέρχονται από τη χώρα μας, παράνομα, όσο και όλων των άλλων που συναλλάσσονται μαζί τους (π.χ. υπάλληλοι υπηρεσιών, συμβολαιογράφοι, εργοδότες και εργαζόμενοι, λοιποί ιδιώτες και υπάλληλοι και μεταφορείς).

Το **ΙΗ' Κεφάλαιο (άρθρα 89 έως 90)** αφορά σε λειτουργικά θέματα και παρέχει εξουσιοδοτήσεις.

Το **ΙΘ' Κεφάλαιο (άρθρο 91)** περιλαμβάνει μεταβατικές διατάξεις.

Το **Κ' Κεφάλαιο (άρθρα 92 έως 98)** περιλαμβάνει διάφορες διατάξεις. Ειδικότερα:

Το **άρθρο 92** περιλαμβάνει διατάξεις που αφορούν στα απαιτούμενα παράβολα κατά την κατάθεση της αίτησης χορήγησης και ανανέωσης της άδειας διαμονής, στην αναπροσαρμογή των προστίμων, καθώς και στις επικυρώσεις.

Στο **άρθρο 93** προβλέπεται η οργάνωση ενιαίου πληροφοριακού συστήματος και η τήρηση ενιαίου μητρώου των υπηκόων τρίτων χωρών.

Με τις διατάξεις του **άρθρου 94** προβλέπεται η χορήγηση δελτίου διαμονής σε γονείς ανήλικων ημεδαπών, μετά από απόφαση του Γ.Γ. Περιφέρειας.

Το **άρθρο 95** προβλέπει την εφαρμογή του νόμου αυτού και στους ανιθαγενείς.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του **άρθρου 96**, τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για τη χορήγηση και ανανέωση της άδειας διαμονής των αλλοδαπών καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Με το **άρθρο 97** καταργούνται οι όποιες διατάξεις ισχύουν και αντίκεινται στις διατάξεις του παρόντος νόμου. Το τελευταίο άρθρο ορίζει την έναρξη ισχύος του νόμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΒ΄

ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε. ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΣΕ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΓΝΩΜΕΣ

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (Ο.Κ.Ε.) είχε την ευκαιρία να εκδώσει κατά το παρελθόν τέσσερις Γνώμες, οι οποίες αφορούσαν στο θέμα της μετανάστευσης, εκ των οποίων οι τρεις αφορούσαν σε εθνικά νομοθετήματα¹ και η τέταρτη στη μεσογειακή διάσταση του φαινομένου της μετανάστευσης.²

Οι θέσεις που διατύπωσε η Ο.Κ.Ε. στις Γνώμες εκείνες, μπορούν να συνοψισθούν ως εξής:

- Το φαινόμενο της μετανάστευσης δεν είναι παροδικό αλλά θα συνεχισθεί στο μέλλον και γι' αυτό θα πρέπει να υπάρξει μία ολοκληρωμένη πολιτική με έμφαση στην ενσωμάτωση των μεταναστών στον κοινωνικό και οικονομικό κορμό της χώρας μας.
- Βασικό κριτήριο για τη νομιμοποίηση του αλλοδαπού θα πρέπει να είναι η απασχλησιμότητά του εντός του κοινωνικο-ασφαλιστικού και φορολογικού πλαισίου της χώρας μας.
- Η μετανάστευση δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ένα κατ' εξοχήν φαινόμενο αστυνομικού ενδιαφέροντος αλλά ως φαινόμενο με πρωταρχική την κοινωνική, οικονομική και εργασιακή διάσταση.
- Νέες νομοθετικές ρυθμίσεις για τη μεταναστευτική πολιτική θα πρέπει να έπονται μελετών που θα κάνουν απολογισμό των αποτελεσμάτων των προηγούμενων ρυθμίσεων και να εξάγουν συμπεράσματα σχετικά με το πόσο εφαρμόστηκε η προηγούμενη νομοθεσία και τι αποτελέσματα είχε.
- Οι διαδικασίες νομιμοποίησης θα πρέπει να είναι απλές, ώστε να ενθαρρύνουν και όχι να αποθαρρύνουν τους αλλοδαπούς και τους τυχόν εργοδότες τους για τη συμμετοχή σε αυτές.
- Η υλοποίηση της μεταναστευτικής πολιτικής πρέπει να ενέχει το στοιχείο του κοινωνικού ελέγχου μέσω της συμμετοχής στα σχετικά όργανα των κοινωνικών φορέων, ώστε να δημιουργούνται συνθήκες διαφάνειας και να αποθαρρύνονται καταστάσεις που θα ευνοούν αθέμιτες συναλλαγές.

1. Γνώμη 8/1997 και Γνώμη 9/1997 που αφορούσαν στα Προεδρικά Διατάγματα 358/97 και 359/97 αντίστοιχα και Γνώμη 38/2000 που αφορούσε στο ν. 2910/2001. Το πλήρες κείμενο αυτών όπως και όλων των Γνωμών της Ο.Κ.Ε. δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα της Ο.Κ.Ε. www.oke.gr.

2. Γνώμη 110/2004 «Η μετανάστευση και η συνεργασία μεταξύ των Κρατών στη Μεσόγειο» που ήταν Γνώμη Πρωτοβουλίας και εκδόθηκε στο πλαίσιο της συμμετοχής της Ο.Κ.Ε. στην Ευρωμεσογειακή Συνεργασία μεταξύ των Οικονομικών και Κοινωνικών Επιτροπών χωρών της Ε.Ε. και τρίτων μεσογειακών κρατών.

- Θα πρέπει να ενισχυθούν οι υπηρεσίες που ασκούν τη μεταναστευτική πολιτική όχι μόνο ποσοτικά αλλά και ποιοτικά, με την έννοια της ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης των εμπλεκομένων υπαλλήλων στα ζητήματα και τις ιδιαιτερότητες των μεταναστών ως πληθυσμιακής ομάδας.
- Η μεταναστευτική πολιτική πρέπει να έχει έντονη και την ευρωπαϊκή και διεθνή διάσταση. Η χώρα μας θα πρέπει να διαδραματίζει ενεργό ρόλο στις διαδικασίες χάραξης τέτοιας πολιτικής στα κοινοτικά όργανα, ενώ παράλληλα θα πρέπει να ασκεί ενεργητικές πολιτικές προς τις χώρες προέλευσης των μεταναστών, με σκοπό την οικονομική ανάπτυξη και κοινωνικο-οικονομική τους σταθερότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΓ' ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ

Δεν είναι ευχερές του έργο της εκτίμησης του αριθμού των οικονομικών μεταναστών που βρίσκονται στη χώρα μας. Οι απογραφέντες το 2001 ανήλθαν σε 797.091 άτομα, ενώ οι πιο αξιόπιστες ανεπίσημες εκτιμήσεις ανεβάζουν τον αριθμό αυτό σε 1.000.000 άτομα. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Μετανάστευσης, το ποσοστό των ατόμων που δεν μετείχαν σε καμία διαδικασία μετανάστευσης κυμαίνεται μεταξύ του 25 και του 50% του συνολικού αριθμού των μεταναστών.³ Οι εκτιμήσεις αυτές καταδεικνύουν τα βήματα που έχουν γίνει προς την κατεύθυνση της επίσημης καταγραφής των μεταναστών αλλά και το ευρύ περιθώριο βελτίωσης της κατάστασης που υπάρχει ακόμη στον τομέα της καταγραφής των μεταναστών.

Σε ό,τι αφορά την ποιοτική αποτίμηση του φαινομένου της μετανάστευσης, και προς διευκόλυνση του αναγνώστη της Γνώμης, η Ο.Κ.Ε. θεωρεί χρήσιμο να παραπέμψει σε δύο ενδιαφέρουσες εκθέσεις που δημοσιεύθηκαν πρόσφατα σχετικά με τη μετανάστευση στην Ελλάδα.

Η πρώτη από αυτές είναι του Ινστιτούτου Μεταναστευτικής Πολιτικής και αφορά στις

επιπτώσεις της μετανάστευσης. Από τη μελέτη προκύπτει η θετική σχέση μεταξύ της απασχόλησης των αλλοδαπών και διαφόρων παραγόντων, όπως το ΑΕΠ της κάθε περιφέρειας, η απασχόληση στον πρωτογενή τομέα, η ηλικιακή σύνθεση των μεταναστών και η γεωγραφική διασπορά τους, η ανά κλάδο απασχόλησή τους κ.λπ.⁴

Η δεύτερη έκθεση είναι η διετής έκθεση του ΟΟΣΑ για την Ελλάδα.⁵ Σε αυτήν αναφέρεται ότι οι μετανάστες δημιούργησαν ένα είδος «τρίτου κόσμου» στο εσωτερικό της ελληνικής κοινωνίας. Συνεπώς, συμβάλλουν στο φαινόμενο της κατάτμησης της ελληνικής αγοράς εργασίας σε περισσότερες ειδικές μικρο-αγορές. Προσεγγίζεται η διαπίστωση ότι οι μετανάστες κάλυψαν τις ανάγκες που κάλυπτε πριν μια «μαύρη αγορά» εργασίας στην Ελλάδα. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η παρουσία των φιλοξενούμενων εργατών δεν περιόρισε στην ίδια αναλογία τις ευκαιρίες απασχόλησης για τους μόνιμους κατοίκους της χώρας. Θετικά προσμετρώνται οι περιπτώσεις δημιουργίας πρόσθετων εισοδημάτων για την οικονομία, σημαντικής αύξησης της έμμεσης φορολογίας, ευκαιριών απασχόλησης σε καλύτερο επίπεδο για Έλληνες με παρόμοιο επίπεδο εργασια-

3. Βλ. www.mmo.gr.

4. Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής, "Οικονομικές Διαστάσεις της Μετανάστευσης. Επιπτώσεις στον Αγροτικό Τομέα", Ιανουάριος 2005.

5. 2004 Economic Review – Greece, ECO-EDR (2004)5.

κών ικανοτήτων, αξιοποίησης αγροτικής παραγωγής πολύ χαμηλής παραγωγικότητας. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της μελέτης, οι αλλοδαποί εργαζόμενοι αναλογούν στο 13% των απασχολουμένων με θετικές επιπτώσεις στο ασφαλιστικό σύστημα. Προφανώς, η παρουσία των μεταναστών προσέφερε αυξημένο βαθμό ευελιξίας στην ελληνική αγορά εργασίας, γεγονός το οποίο φαίνεται έντονα σε ορισμένους κλάδους όπως οι κατασκευές – οικοδομή και οι μικρές εταιρίες παροχής υπηρεσιών. Επίσης, η παρουσία των μεταναστών συγκράτησε σχετικά το κόστος εργασίας και αύξησε την παραγωγικότητα της εργασίας που ήταν σημαντική από τα μέσα της δεκαετίας του 1990.

Σημαντική θεωρείται η συνεισφορά των μεταναστών στα ασφαλιστικά ταμεία, αφού το ελάχιστο επίπεδο ασφάλισης αποτελεί προϋπόθεση για την κατοχή άδειας παραμονής και εργασίας.

Στον αντίποδα, ως αρνητικό στοιχείο, προβάλλεται η αναβολή επενδύσεων εκσυγ-

χρονισμού που θα μπορούσαν να κάνουν οι ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις για να αντιμετωπίσουν την άνοδο του κόστους εργασίας, επιτείνοντας έτσι την υστέρηση της χώρας μας στον τομέα της καινοτομίας.

Παράλληλα, η Ελλάδα δεν κατόρθωσε ακόμη να εκμεταλλευτεί το μεταναστευτικό ρεύμα για να αξιοποιήσει ειδικότητες αιχμής και υψηλής εξειδίκευσης και ως ένα βαθμό αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η χώρα μας θεωρείται ως ενδιάμεσος σταθμός γι' αυτόν τον τύπο των μεταναστών.

Τέλος, η αύξηση του αριθμού των μεταναστών, επέτεινε ένα φαινόμενο που προϋπήρχε στη χώρα μας, αυτό της αδήλωτης απασχόλησης και εν γένει της παρα-οικονομίας, με ό,τι αυτό συνεπάγεται από οικονομικής και κοινωνικής πλευράς.

Μία ολοκληρωμένη πολιτική μετανάστευσης θα πρέπει να αναδείξει τις θετικές παραμέτρους του φαινομένου που προαναφέρθηκαν και να εστιασθεί στην αναίρεση των αντίστοιχων αρνητικών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΔ' ΓΕΝΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ⁶

Το φαινόμενο της μετανάστευσης προς τη χώρα μας αριθμεί ήδη 15 χρόνια εξέλιξης και έχει αποδείξει πλέον ότι δεν είναι παροδικό αλλά μία διαδικασία διαρκείας. Η ελληνική Πολιτεία έχει ήδη προσπαθήσει σε δύο διαδοχικές φάσεις να αντιμετωπίσει το ζήτημα (Προεδρικά Διατάγματα 358/1997 και 359/1997 και ν. 2910/2001) βασιζόμενη κάθε φορά στις εμπειρίες από την εφαρμογή της προηγούμενης νομοθετικής παρέμβασης.

Μέσα από αυτές τις προσπάθειες, και παρά τις αδυναμίες που σημειώθηκαν και που εστιάζονταν όχι τόσο σε αυτές καθαυτές τις νομοθετικές ρυθμίσεις όσο στην υλοποίησή τους, σήμερα η κατάσταση στο πεδίο της καταγραφής των διαμενόντων στην Ελλάδα μεταναστών και της ένταξής τους στη νόμιμη αγορά εργασίας είναι εμφανώς καλύτερη από ό,τι ήταν πριν από δέκα χρόνια, όπως καταγράφεται και στην Έκθεση του ΟΟΣΑ για τη χώρα μας που δόθηκε στη δημοσιότητα το 2004.⁷ Παράλληλα, και αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό, παρά το γεγονός ότι στη χώρα μας το ποσοστό των μεταναστών σε σχέση με τον ημεδαπό πληθυσμό είναι αρκετά μεγάλο σε σχέση με άλλες χώρες, οι εντάσεις στις σχέσεις μεταξύ ημεδαπού πληθυσμού και αλλοδαπών που σημειώθηκαν σε άλλες χώρες δεν έλαβαν στη χώρα

μας ανάλογη ένταση (χωρίς να παραβλέπονται ορισμένες μεμονωμένες εξάρσεις).

Οι παρατηρήσεις, όμως, αυτές δεν δικαιολογούν εφησυχασμό και αδράνεια. Δεδομένου ότι σήμερα εξακολουθεί να υπάρχει σημαντικός αριθμός αδήλωτων μεταναστών, **η Ο.Κ.Ε. θεωρεί ότι πράγματι πρέπει να τους δοθεί μία νέα ευκαιρία νομιμοποίησης και ένταξης στον οικονομικό και κοινωνικό κορμό.** Η ευκαιρία αυτή, λαμβάνοντας υπ' όψιν τα αποτελέσματα των προηγούμενων νομοθετικών προσπαθειών, θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από:

- απλές διαδικασίες με όσο το δυνατόν μικρότερη απώλεια χρόνου για τους μετανάστες και τους εργοδότες τους,
- διασφάλιση ποσοτικής και ποιοτικής επάρκειας του προσωπικού που θα διαχειριστεί τις διαδικασίες αυτές και θα πρέπει να διαθέτει την κατάλληλη εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση,
- πλαισίωση των διαδικασιών αυτών με προγράμματα ουσιαστικής ένταξης των μεταναστών στο κοινωνικό γίγνεσθαι της χώρας,
- εντατικοποίηση των μηχανισμών ελέγχου (Σώμα Επιθεωρητών Εργασίας και Ι.Κ.Α.)

6. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εκτιμά ότι η παρούσα Γνώμη θα κάλυπτε περισσότερα θέματα και με μεγαλύτερη εμβάθυνση, εάν είχε δοθεί περισσότερη άνεση χρόνου κατά τη γνωμοδοτική διαδικασία, δεδομένης της περιπλοκότητας και της σημασίας του ζητήματος.

7. Ό.π. σελ. 146.

ώστε να περιορισθεί και να αποτραπεί το φαινόμενο της άδηλης απασχόλησης των μεταναστών,

- αποτελεσματική δίωξη των κυκλωμάτων διακίνησης ανθρώπων με σκοπό την εργασία ή τη σεξουαλική εκμετάλλευση.

Υπό το πρίσμα αυτών των παρατηρήσεων, το υπό κρίση Σχέδιο Νόμου εμπεριέχει μία σειρά από θετικά σημεία:

- α. Δίδει μία νέα ευκαιρία νομιμοποίησης των μεταναστών, που ήδη βρίσκονται στη χώρα μας, με απλοποιημένες, σε ένα βαθμό, τις σχετικές διαδικασίες.
- β. Δημιουργεί ένα πολιτικό όργανο σε εθνικό επίπεδο (Διυπουργική Επιτροπή) για τη συνεχή παρακολούθηση του φαινομένου της μετανάστευσης, δεδομένου ότι η μετανάστευση είναι μία συνεχώς εξελισσόμενη διαδικασία και η αντιμετώπιση της απαιτεί διαρκή παρακολούθηση και ευέλικτες παρεμβάσεις, ώστε να ανταποκρίνεται το υπάρχον πλαίσιο στις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Παράλληλα, όμως, επισημαίνεται ότι η πολιτική για τη μετανάστευση, έχει έντονο το κοινωνικό στοιχείο και γι' αυτό προϋποθέτει ενεργοποίηση και ευαισθητοποίηση του συνόλου της κοινωνίας. Για το λόγο αυτό, **το όργανο που προβλέπει ο νόμος θα πρέπει να διευρυνθεί και να μεταβληθεί σε εθνικό όργανο πολιτικής**

για τη μετανάστευση με τη συμμετοχή και των κοινωνικών φορέων. ⁸

- γ. Σε ό,τι αφορά τους μετανάστες που θα έλθουν στο μέλλον, δημιουργεί πρόσθετες κατηγορίες αδειών, ώστε να ανταποκρίνονται οι προϋποθέσεις, οι διαδικασίες χορήγησης και ο χρόνος ισχύος καλύτερα στις ιδιαιτερότητες της κάθε περίπτωσης.
- δ. Συγχωνεύει σε μία τις άδειες διαμονής και εργασίας και ενοποιεί τις διαδικασίες.
- ε. Εντάσσει σε ένα νομοθέτημα ορισμένες διατάξεις που ήταν διάσπαρτες σε άλλα νομοθετήματα.
- στ. Καθιερώνει τη λεγόμενη «προθεσμία περίσκεψης» για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων, μέσα στην οποία μπορούν να αποφασίσουν εάν θα συνεργασθούν με τις διωκτικές αρχές. Κάτι τέτοιο, μέχρι σήμερα, μπορεί να συνέβαινε στην πράξη, αλλά δεν είχε πάγιο και γενικό χαρακτήρα με αποτέλεσμα να μην εφαρμόζεται καθολικά.
- ζ. Ενσωματώνει στο εθνικό δίκαιο τις κοινοτικές οδηγίες που εκδόθηκαν μετά τη θέση σε ισχύ του ν. 2910/2001, αν και στο σημείο αυτό υπάρχουν ορισμένες παρατηρήσεις που θα αναπτυχθούν στα επί μέρους άρθρα.

Παράλληλα όμως, η Ο.Κ.Ε. επισημαίνει ορισμένα σημεία που υπάρχουν στο Σχέδιο

8. Ένα παράδειγμα ενός τέτοιου οργάνου αποτελεί το Εθνικό Συμβούλιο Σύνδεσης Δράσης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση (βλ. Γνώμη Ο.Κ.Ε. υπ' αριθμ. 91, Ιούλιος 2003) στο οποίο μετέχουν οι συναρμόδιοι Υπουργοί και οι προέδροι των τριτοβάθμιων οργανώσεων των κοινωνικών εταίρων.

Νόμου τα οποία θα πρέπει να επανεξετασθούν, προκειμένου να αποφευχθεί ο κίνδυνος ακύρωσης στην πράξη των θετικών σημείων του Σχ/Ν.

α. Η πιο κρίσιμη ίσως διάταξη του Σχ/Ν για το άμεσο μέλλον είναι το άρθρο 91 «Μεταβατικές διατάξεις» που παρέχει μία ακόμη ευκαιρία νομιμοποίησης, την τρίτη μετά τα εγχειρήματα του 1997 και του 2002-2004.

Η συγκεκριμένη ρύθμιση εκτιμάται ότι αφήνει ακάλυπτο σημαντικό αριθμό αλλοδαπών που είτε εισήλθαν μέσα στο τελευταίο 12μηνο, είτε εισήλθαν και πριν από αυτό, αλλά δεν είχαν θεώρηση εισόδου. **Δεδομένου ότι κλειδί σε μία επιτυχημένη μεταναστευτική πολιτική είναι η κατά το δυνατόν ευρύτερη καταγραφή των ήδη ευρισκόμενων στη χώρα μεταναστών και η ένταξή τους στην επίσημη οικονομία, θα πρέπει να τροποποιηθούν ως εξής οι διατάξεις, ώστε να αυξηθεί το εύρος των περιπτώσεων που καλύπτουν :**

- Να δοθεί η δυνατότητα στην αρμόδια επιτροπή να διαπιστώνει το χρόνο εισόδου των μεταναστών στη χώρα και από άλλα έγγραφα πλην της θεώρησης εισόδου, ώστε να ωφεληθούν από τη νέα αυτή ευκαιρία και όσοι οικονομικοί μετανάστες δεν μπορούν να επιδείξουν θεώρηση εισόδου.
- Κρίσιμο χρονικό σημείο αποδεδειγμένης εισόδου να μην είναι το 12μηνο πριν την έναρξη ισχύος του νόμου, αλλά η ημερομηνία κατάθεσής του στη Βουλή.

- Να μειωθούν τα απαιτούμενα ένσημα του Ι.Κ.Α. σε πιο προσιτό ύψος.
- Δεδομένου ότι η διαδικασία νομιμοποίησης θα ενισχυθεί εάν μετάσχουν σε αυτή και οι εργοδότες, θα πρέπει να προβλεφθεί ένα χρονικό διάστημα από την έναρξη ισχύος του νόμου, μέσα στο οποίο θα μπορούν να δηλώσουν αλλοδαπούς που απασχολούνταν μέχρι τώρα σε αυτούς χωρίς να έχουν νομιμοποιηθεί. Μία τέτοια δήλωση θα πρέπει να απαλλάσσει τον εργοδότη από οποιαδήποτε κύρωση για την απασχόληση του αλλοδαπού στο παρελθόν.

Παράλληλα, για να παρακινηθούν οι μετανάστες να συμμετάσχουν στις σχετικές διαδικασίες, θα πρέπει να εξευρεθούν ευέλικτοι τρόποι παραλαβής και εξέτασης των αιτήσεων, δεδομένου ότι κύρια αδυναμία των προηγούμενων διαδικασιών ήταν οι «ουρές» αναμονής και η απώλεια σημαντικού χρόνου για την υποβολή μιας απλής αίτησης. Ενδεικτικά, θα πρέπει να εξετασθεί η δυνατότητα θέσπισης ενός συστήματος παραλαβής των αιτήσεων μετά από τηλεφωνικό ραντεβού. Αυτονόητο είναι ότι θα πρέπει να στελεχωθούν οι σχετικές υπηρεσίες με το απαραίτητο προσωπικό. Τέλος, η προθεσμία υποβολής των αιτήσεων θα πρέπει να είναι μεγαλύτερη από αυτή που προβλέπει το Σχ/Ν (Οκτώβριος 2005).

β. Η οικονομική επιβάρυνση των μεταναστών, οι οποίοι θα θελήσουν να υπαχθούν στις ρυθμίσεις του νόμου αυτού, είναι σε ορισμένες περιπτώσεις (βλ. κατ' άρθρον παρατηρήσεις) υψηλή, σε βαθμό που ενδεχομένως θα λειτουργήσει αποτρεπτικά.

- γ. Παραπέμπει στο μέλλον τη ρύθμιση της περίπτωσης των επί μακρόν διαμενόντων στη χώρα μας: έτσι όπως έχει διαμορφωθεί η ρύθμιση, οι μετανάστες θα μπορούν να απολαύσουν των ευεργετικών της διατάξεων από το 2010 και μετά, παρά το ότι ήδη σήμερα μπορεί να έχουν συμπληρώσει αποδεδειγμένα 5 και πλέον έτη διαμονής στη χώρα μας. Παράλληλα, ο νόμος ο ίδιος να προσδιορίσει τα δικαιώματα που απορρέουν από την ιδιότητα του επί μακρόν διαμένοντος. Η σημασία του θέματος που άπτεται ατομικών δικαιωμάτων δεν δικαιολογεί την παραπομπή σε Π.Δ.
- δ. Εισάγει διαδικασίες κρίσης «της προσωπικότητας» του μετανάστη, έννοιας δηλαδή που είναι δύσκολο, αν όχι αδύνατον, να εξειδικευθεί στην πράξη κατά τρόπο αντικειμενικό και ομοιόμορφο. Τα περιθώρια αυθαίρετων κρίσεων είναι μεγάλη και ακόμη μεγαλύτερα είναι τα περιθώρια όξυνσης της δυσπιστίας από μέρους των μεταναστών στις διαδικασίες της δημόσιας διοίκησης. Σε ένα Κράτος Δικαίου, ο μόνος αποδεκτός τρόπος διαπίστωσης της προσωπικότητας ενός ατόμου σε σχέση με την απόλαυση ή όχι ατομικών δικαιωμάτων αποτελεί το ποινικό μητρώο του.
- ε. Η ρύθμιση για τα δικαιώματα των μεταναστών είναι η ίδια με αυτή του 2910/2001, η οποία είχε χαρακτηριστεί και τότε ως ατελής. **Θα πρέπει να μελετηθεί το διεθνές νομικό πλαίσιο αυτών των δικαιωμάτων (ΟΗΕ, Συμβούλιο της Ευρώπης**

και Διεθνής Οργάνωση Εργασίας)⁹ ώστε να αποτυπωθούν και στο εθνικό μας δίκαιο. Ιδιαίτερη μάλιστα σημασία έχουν τα δικαιώματα των ανηλίκων μεταναστών, όπου οι γενικές διατάξεις (π.χ. για την προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων) θα πρέπει να εξειδικευθούν και να συμπληρωθούν για να ανταποκρίνονται στις ιδιαιτερότητες που παρουσιάζει η συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα.

Η Ο.Κ.Ε., ολοκληρώνοντας τη γενική αξιολόγηση του Σχεδίου Νόμου, θεωρεί αναγκαία την επισήμανση ορισμένων ζητημάτων που δεν είναι αμιγώς νομοθετικά, αλλά αφορούν την ευρύτερη πολιτική και πρακτική της ελληνικής Πολιτείας αλλά και κοινωνίας.

1. Τα νομοθετικά πλαίσια από μόνα τους δεν επαρκούν για να αντιμετωπίσουν πολύπλευρα κοινωνικά φαινόμενα όπως η μετανάστευση. Η νομοθεσία μπορεί να άρει εμπόδια και να δημιουργήσει κίνητρα για τη νομιμοποίηση των μεταναστών και της απασχόλησής τους, αλλά από μόνη της δεν μπορεί να δώσει λύσεις για την ουσιαστική ένταξη των μεταναστών στην κοινωνία και την οικονομία.¹⁰ Η ένταξη των μεταναστών αποτελεί ζήτημα εξειδικευμένης πολιτικής στην πράξη αλλά και ευρύτερης κοινωνικής ευαισθησίας. Στον τομέα αυτό, τόσο η Πολιτεία όσο και οι φορείς δεν έχουν κάνει τα αναγκαία βήματα. Θα έλεγε κανείς ότι εάν δεν υπήρχαν τα κοινοτικά προγράμματα για

9. Για τις σχετικές διεθνείς συμβάσεις εργασίας του Ι.Λ.Ο. βλ. Παράρτημα που παρατίθεται στο τέλος της Γνώμης.

10. Το Σχέδιο Νόμου περιέχει κάποιες διατάξεις για το θέμα αυτό (άρθρα 65-66) αλλά αυτές έχουν καθαρά περιγραφικό χαρακτήρα και ουσιαστικά παραπέμπουν όλα τα ζητήματα σε υπουργική απόφαση.

τέτοιου είδους πολιτικές, το μόνο που θα υπήρχε στον τομέα αυτό θα ήταν η επαινετή αλλά ανεπαρκής από μόνη της πρωτοβουλία κάποιων ευαισθητοποιημένων μη κυβερνητικών οργανώσεων.

Έτσι, σήμερα, βρισκόμαστε σε ένα στάδιο συνύπαρξης μεταξύ του ημεδαπού πληθυσμού και των αλλοδαπών, αλλά σε καμία περίπτωση δεν μπορεί κανείς να μιλήσει για ένταξη των μεταναστών στον κοινωνικό κορμό της χώρας. Στον τομέα αυτό, θα πρέπει να γίνουν σημαντικά και συστηματικά βήματα που θα καλύπτουν όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής. Προς το σκοπό αυτό, η Πολιτεία, τα κόμματα και οι κοινωνικοί φορείς θα πρέπει να διεξάγουν έναν ουσιαστικό διάλογο, με τη συμμετοχή και εκπροσώπων των μεταναστών (όπου υπάρχουν), ώστε να διαμορφωθεί μία πολιτική με βάθος χρόνου και πολύπλευρα μέσα επίτευξης των κοινά αποδεκτών στόχων.

2. Συναφής με το ζήτημα της ένταξης των μεταναστών αλλά και με δικές της ιδιαιτερότητες που επιδεινώνουν την οξύτητα του ζητήματος είναι η περίπτωση των θυμάτων της εμπορίας ανθρώπων. Η χώρα μας, ήδη με το ν. 2910/2001 και το Π.Δ. 233/2003, απέκτησε ένα σχετικά σύγχρονο νομοθετικό πλαίσιο αντιμετώπισης του θέματος, αλλά υστερεί σημαντικά στο ζήτημα των υποδομών για την πραγματική προστασία, περίθαλψη και αποκατάσταση των θυμάτων αυτής της εγκληματικής δραστηριότητας. Η εφαρμογή των νέων διατάξεων του Σχ/Ν θα πρέπει να συνοδευτεί από εντατικοποίηση των προσπαθειών δημιουργίας της απαραίτητης υποδομής στον τομέα αυτό.

3. Θα πρέπει να αντιμετωπισθεί ένα θέμα που μέχρι τώρα δεν έχει τύχει της δέουσας προσοχής αλλά με την πάροδο του χρόνου καθίσταται ολοένα και πιο υπαρκτό. Υπάρχει μία αυξανόμενη κατηγορία μεταναστών που είναι οι λεγόμενοι μετανάστες δεύτερης γενιάς, δηλαδή αυτοί που γεννήθηκαν στην Ελλάδα και ήδη εκπαιδεύονται επί έτη αποκλειστικά στα ελληνικά σχολεία. Η κατηγορία αυτή δεν μπορεί να αντιμετωπισθεί με τα μέχρι τώρα παραδοσιακά κριτήρια και διαδικασίες, αλλά θα πρέπει να ενταχθεί αυτοδικαίως στους επί μακρόν διαμένοντες και να απολαύει τα σχετικά δικαιώματα.

4. Είναι ανάγκη να αναβαθμισθεί και να διευρυνθεί ο ρόλος του Ινστιτούτου Μεταναστευτικής Πολιτικής, το οποίο θα πρέπει να αποτελέσει όργανο αφ' ενός ενημέρωσης της Πολιτείας και της κοινής γνώμης και αφ' ετέρου προετοιμασίας και εισήγησης γενικότερων πολιτικών για το θέμα της μετανάστευσης.

5. Ένα τέτοιο νομοθέτημα, λόγω και της εξελισσόμενης –όπως προαναφέρθηκε– φύσης της μετανάστευσης, θα πρέπει να αξιολογείται ως προς την υλοποίησή του σε ετήσια βάση και μάλιστα από ένα ανεξάρτητο όργανο το οποίο στη συνέχεια θα κάνει προτάσεις βελτίωσης και προσαρμογής του νομοθετικού πλαισίου. Θα πρέπει να προβλεφθεί μία τέτοια διαδικασία, την οποία θα μπορούσε να αναλάβει η Ο.Κ.Ε., εφόσον διασφαλισθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις υποδομής και προσωπικού. Υπενθυμίζεται ότι μία ανάλογη διαδικασία έχει προβλεφθεί και από το άρθρο 18 του ν. 3304/2005 για την ίση μεταχείριση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΕ΄

ΚΑΤ' ΑΡΘΡΟΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Κεφάλαιο Α΄

Ορισμοί – Πεδίο Εφαρμογής

Άρθρο 1

Ορισμοί

Παρ. β

Δίδεται ο ορισμός του υπηκόου τρίτης χώρας. Στις διατάξεις για την άδεια για εξαρτημένη εργασία και ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί και ο διεθνώς καθιερωμένος όρος «οικονομικός μετανάστης».

Δεδομένου ότι ο όρος «μέλη οικογένειας» χρησιμοποιείται σε πολλά άρθρα (μεταξύ άλλων 18, 23, 27, 33, 38, 44, 53, 57, 58, 59, 60, 62, 64) ενώ ο ορισμός του δίδεται, με διαφορετικό τρόπο, στα άρθρα 54 και 61, καλό θα είναι να τεθεί ο ορισμός στο άρθρο 1. Στο βαθμό που θα υπάρχει διαφοροποίηση (ηλικία τέκνων) αυτή θα μπορεί να μνημονεύεται κατ' εξαίρεση.

Άρθρο 3

Σύσταση Διυπουργικής Επιτροπής Παρακολούθησης της Μεταναστευτικής Πολιτικής

Οι διατάξεις του άρθρου προβλέπουν τη σύσταση μιας διυπουργικής Επιτροπής με κύριο μέλημά της την επεξεργασία θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής, καθώς και την έκδοση κατευθυντήριων οδηγιών. Η Επιτροπή αυτή συνεπικουρείται στο έργο της από μια γνωμοδοτική επιτροπή τεχνικού χαρακτήρα.

Ισχύει η παρατήρηση της Γενικής Αξιολόγησης για τη μετατροπή του οργάνου σε ένα εθνικό συμβούλιο μεταναστευτικής πολιτικής με τη συμμετοχή και των κοινωνικών εταίρων.

Επίσης, είναι αναγκαίο να συνδεθεί λειτουργικά η Επιτροπή αυτή με το Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής, ώστε να αξιοποιηθεί ο σημαντικός αυτός θεσμός.

Κεφάλαιο Γ΄

Γενικές Προϋποθέσεις Εισόδου και Διαμονής Υπηκόων Τρίτων Χωρών

Άρθρο 6

Θεώρηση εισόδου

Παρ. 2

Το «και» θα πρέπει να αντικατασταθεί από το διαζευκτικό «ή».

Άρθρο 8

Άρνηση εισόδου

Ορίζονται πέντε (5) περιπτώσεις στις οποίες απαιτείται ειδική αιτιολογία της τυχόν άρνησης χορήγησης άδειας εισόδου από τις ελληνικές προξενικές αρχές.

Θα πρέπει να συμπεριληφθεί μια έκτη περίπτωση απαιτούμενης ειδικής αιτιολογίας, η οποία να αφορά στους υπηκόους τρίτων χωρών που είναι μέλη οικογένειας αλλοδαπού που διαμένει νόμιμα στην Ελλάδα και που επιθυμούν να εισέλθουν με σκοπό την οικογενειακή επανένωση.

Κεφάλαιο Δ'**Γενικές Προϋποθέσεις Χορήγησης
Άδειών Διαμονής****Άρθρο 10****Γενικές προϋποθέσεις δικαιώματος
διαμονής****Παρ. γ**

Μεταξύ των προϋποθέσεων για τη χορήγηση άδειας διαμονής τίθεται και το να μην αποτελεί ο αλλοδαπός κίνδυνο για τη δημόσια υγεία.

Δεν προβλέπεται διαδικασία πιστοποίησης αυτής της αρνητικής προϋπόθεσης. Αντίθετα, μία τέτοια διαδικασία προβλέπεται σε ένα πολύ ειδικό άρθρο – άρθρο 40- που αφορά στη χορήγηση/ανανέωση άδειας διαμονής και φοίτησης στην Αθωνιάδα Εκκλησιαστική Ακαδημία του Αγίου Όρους. Νομοτεχνικά, η διαδικασία αυτή θα πρέπει να προβλεφθεί στο άρθρο 10, που έχει γενικότερο χαρακτήρα, και στη συνέχεια να τεθούν στα επί μέρους παραπομπές στο άρθρο 10.

Ως προς την ουσία της προϋπόθεσης, σημειώνεται ότι μία από τις αδυναμίες των προηγούμενων εγχειρημάτων νομιμοποίησης αλλοδαπών ήταν η ταλαιπωρία των αλλοδαπών προκειμένου να λάβουν πιστοποιητικά υγείας από τα κρατικά νοσοκομεία, που προφανώς δεν ήταν σε θέση να ανταποκριθούν στο μεγάλο αριθμό ατόμων που καλούνταν να εξετάσουν μέσα σε σύντομα χρονικά διαστήματα. Το ζήτημα θα πρέπει να εκτιμηθεί ώστε να βρεθούν πιο εφαρμόσιμες λύσεις.

Παρ. δ και ε

Οι εν λόγω διατάξεις είναι ασαφείς και χρήζουν περαιτέρω αποσαφήνισης. Για παράδειγμα, πώς θα διαθέτει πλήρη ασφάλιση υγείας ένας αλλοδαπός που μόλις έχει εισέλθει στη χώρα και δεν έχει αρχίσει ακόμη να απασχολείται;

Άρθρα 12 και 13**Διαδικασία χορήγησης και ανανέωσης
άδειας διαμονής – Γνωμοδοτική
Επιτροπή Μετανάστευσης**

Η διατύπωση των άρθρων είναι ασαφής. Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να τεθεί πρώτα το άρθρο 13 (αναριθμούμενο σε 12) και μετά το 12 (αναριθμούμενο σε 13).

Σε περίπτωση που μελετάται η άρνηση χορήγησης άδειας για λόγους δημόσιας τάξης και ασφάλειας, η κλήση του αλλοδαπού για συνέντευξη θα πρέπει να γίνεται σε κάθε περίπτωση.

Ως προς τη σύνθεση της Επιτροπής Μετανάστευσης σε κάθε Περιφέρεια, η ανάγκη κοινωνικού ελέγχου των αποφάσεων μιας τόσο κρίσιμης επιτροπής, συνηγορεί υπέρ της συμμετοχής σε αυτήν και εκπροσώπων των κοινωνικών φορέων. Επίσης, θα πρέπει να μετέχει και εκπρόσωπος του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας.

Κεφάλαιο Ε'**Άδεια Διαμονής για Εργασία****Άρθρο 14****Διαδικασία μετάκλησης υπηκόου τρίτης
χώρας σε εργασία**

Με τις διατάξεις του άρθρου προβλέπεται η συγκρότηση Επιτροπής σε κάθε Περιφέρεια, με σκοπό την κατάρτιση καταλόγου

όπου θα καταγράφονται οι ανάγκες σε ανθρώπινο εργατικό δυναμικό ανά Περιφέρεια. Βάσει αυτού του καταλόγου θα δίνονται άδειες διαμονής για εργασία στη χώρα μας.

Το πρώτο που παρατηρεί η Ο.Κ.Ε. και πριν σχολιάσει το περιεχόμενο του παρόντος άρθρου, είναι ο όρος «μετάκληση» στον τίτλο του άρθρου που δεν αποδίδει την έννοια αυτού που περιγράφεται στο συγκεκριμένο άρθρο. Ενδεικτικά προτείνεται να αλλάξει σε «Διαδικασία μετανάστευσης υπηκόου τρίτης χώρας για εργασία».

Η Επιτροπή που θα καταγράψει τις κενές θέσεις εργασίας θα πρέπει να έχει κατάλληλη εισροή πληροφοριών και στοιχείων. Θα πρέπει να ανατεθεί η ανά περιφέρεια σύνταξη ετήσιας μελέτης είτε στο Παρατηρητήριο Απασχόλησης-Έρευνα Πληροφορική Α.Ε. είτε σε πανεπιστημιακό ή άλλο ερευνητικό ίδρυμα. Η μελέτη αυτή θα τίθεται υπ' όψιν της Επιτροπής.

Άρθρο 15

Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής για εξηρτημένη εργασία

Παρ. 2

Μεταξύ άλλων προβλέπεται και η πραγματοποίηση ελάχιστου αριθμού ημερομισθίων, προκειμένου να ανανεωθεί η άδεια διαμονής για εργασία.

Θα πρέπει να προβλεφθεί η δυνατότητα διαφοροποίησης –με την υπουργική απόφαση που προβλέπεται στο άρθρο 90 παρ. 1-του απαιτούμενου αριθμού ημερομισθίων ανά κλάδο ή ειδικότητα.

Παρ. 3

Θα πρέπει να αποφεύγονται διατάξεις που δημιουργούν πρόσθετες γραφειοκρατικές επιβαρύνσεις στον αλλοδαπό, που θα έχουν ως συνέπεια τη μη τήρηση της νομοθεσίας. Η υποχρέωση ενημέρωσης της Υπηρεσίας Αλλοδαπών και Μετανάστευσης σε περίπτωση αλλαγής εργοδότη θα μπορούσε να απαλειφθεί και να υποχρεούται το Σώμα Επιθεωρητών Εργασίας, στο οποίο κοινοποιείται έτσι και αλλιώς η πρόσληψη αλλοδαπού, να ενημερώνει εκείνο την Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης.

Παρ. 4

Θα πρέπει η φράση «αναγγελία του λόγου λύσης της [εργασιακής σχέσης]» να αντικατασταθεί ως εξής: «αναγγελία του τρόπου λύσης της [εργασιακής σχέσης]», αφού αυτό που ενδιαφέρει δεν είναι ο πραγματικός λόγος της λύσης (αφού η καταγγελία είναι ανατιωδής δικαιοπραξία) αλλά ο τρόπος της λύσης (απόλυση ή παραίτηση).

Με το ίδιο πνεύμα που έγινε η παρατήρηση στην παρ. 3, προτείνεται η αναγγελία του τρόπου λύσης της εργασιακής σχέσης να γίνεται μέσω του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας, στο οποίο έτσι και αλλιώς κοινοποιούνται αυτά τα έγγραφα.

Άρθρο 16

Εποχιακή εργασία υπηκόων τρίτων χωρών

Σήμερα δίδεται τρίμηνη άδεια με δυνατότητα παράτασης για άλλους τρεις μήνες.

Στη διάταξη δεν προβλέπεται χρόνος ισχύος της άδειας αλλά απλώς τίθεται στον

ορισμό της εποχιακής εργασίας το ανώτατο όριο των έξι μηνών.

Ίσως θα έπρεπε να εξετασθεί το ενδεχόμενο χορήγησης εξ αρχής 6μηνιαίας άδειας –κατά την κρίση της Επιτροπής- ώστε να αποφεύγονται γραφειοκρατικές διαδικασίες.

Άρθρο 17

Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής σε μέλη διοικητικού συμβουλίου, διαχειριστές και προσωπικό εταιρειών

Παρ. 1, εδάφιο α

Προβλέπει τη δυνατότητα χορήγησης και ανανέωσης άδειας διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών σε ανώτατα στελέχη θυγατρικών εταιρειών και υποκαταστημάτων αλλοδαπών εταιρειών που ασκούν νόμιμη εμπορική δραστηριότητα στην Ελλάδα.

Θα πρέπει να συμπεριληφθεί και η κατηγορία αλλοδαπών εργαζομένων σε εταιρεία ελληνικών συμφερόντων, εγκατεστημένη σε τρίτη χώρα.

Θα πρέπει ενδεχομένως να εξαιρεθούν από το πεδίο εφαρμογής της παρ. 1^α οι υπεράκτιες εταιρίες.

Άρθρο 19

Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής σε υπηκόους τρίτων χωρών που μετακινούνται από επιχείρηση εγκατεστημένη σε τρίτη χώρα με σκοπό την παροχή υπηρεσιών

Η χρήση του όρου «σύμβαση προμήθειας» μάλλον δεν ανταποκρίνεται σε αυτό που θέλει ο νομοθέτης να περιγράψει.

Στις άδειες που προβλέπονται από τα άρθρα 18 και 19 θα πρέπει να προβλεφθεί η συμμετοχή εκπροσώπων του ΥΠ.ΕΘ.Ο. στην Επιτροπή Αλλοδαπών και Μετανάστευσης.

Άρθρο 20

Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής αθλητών και προπονητών

Παρ. 3

Προβλέπεται ετήσια διάρκεια με δυνατότητα ανανέωσης.

Δεδομένου ότι στο χώρο του αθλητισμού οι συμβάσεις είναι στις περισσότερες περιπτώσεις (αν όχι σε όλες) ορισμένου χρόνου, θα ήταν απλούστερο εάν προβλεπόταν η διάρκεια της άδειας να ταυτίζεται με τη διάρκεια της σχετικής σύμβασης. Έτσι, θα αποφεύγεται η διαδικασία των ανανεώσεων όσο είναι σε ισχύ μια σύμβαση με διάρκεια μεγαλύτερη του ενός έτους.

Κεφάλαιο ΣΤ'

Άδεια Διαμονής για Άσκηση Ανεξάρτητης Οικονομικής Δραστηριότητας και για Επενδυτικούς Σκοπούς

Άρθρο 24

Άσκηση Ανεξάρτητης Οικονομικής Δραστηριότητας

Παρ. 1

Καταγράφονται οι 3 προϋποθέσεις που σωρευτικά απαιτούνται για όποιον υπήκοο τρίτης χώρας επιθυμεί να ασκήσει ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, το εδάφιο (α) προβλέπει

την ύπαρξη του πόσου των 60.000 ευρώ σε ατομικό λογαριασμό του αιτούντος.

Σχετικά με το απαιτούμενο ποσό των 60.000 ευρώ, η Ο.Κ.Ε. προτείνει να αυξηθεί.

Επίσης, στην παράγραφο 5 του άρθρου, όπου προβλέπεται η σύσταση μιας επταμελούς επιτροπής στην έδρα κάθε Περιφέρειας, προκειμένου να γνωμοδοτεί για τη σκοπιμότητα της αιτούμενης οικονομικής δραστηριότητας, η Ο.Κ.Ε. προτείνει τη συμμετοχή εκπροσώπων όλων των κοινωνικών φορέων.

Θα πρέπει να διευκρινισθεί αν η προϋπόθεση κατοχής αυτού του ποσού αφορά και την περίπτωση κατά την οποία κάποιος αλλοδαπός, του οποίου θα έχει λήξει η τριετής άδεια διαμονής για εξαρτημένη εργασία, θελήσει να ασκήσει ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα.

Άρθρο 26

Άδεια διαμονής για ανάπτυξη επενδυτικής δραστηριότητας

Με δεδομένο το υψηλό ενδιαφέρον της χώρας μας για προσέλκυση επενδύσεων, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο να μην αποβεί αποτρεπτικός ή ανασχετικός παράγοντας για άμεσες ξένες επενδύσεις, ο προβλεπόμενος τρόπος χορήγησης και ανανέωσης της άδειας διαμονής για ανάπτυξη επενδυτικών δραστηριοτήτων των αλλοδαπών στη χώρα μας.

Σ' αυτή την κατεύθυνση, η άμεση εμπλοκή του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας σε επενδύσεις τέτοιου ύψους θεωρείται απαραίτητη.

Κεφάλαιο Ζ'

Χορήγηση και Ανανέωση Άδειας Διαμονής για Ειδικούς Λόγους

Άρθρο 40

Χορήγηση και ανανέωση άδειας διαμονής και φοίτηση στην Αθωνιάδα Εκκλησιαστική Ακαδημία του Αγίου Όρους

Είναι το μόνο άρθρο στο οποίο προσδιορίζεται η διαδικασία πιστοποίησης της υγείας του αλλοδαπού, ζήτημα που θίγεται χωρίς να προσδιορίζεται σε άλλα άρθρα 10, 61 και 91. Ισχύει η παρατήρηση στο άρθρο 10.

Κεφάλαιο Θ'

Χορήγηση και Ανανέωση Άδειας Διαμονής σε Θύματα Εμπορίας Ανθρώπων

Άρθρο 48

Προθεσμία περίσκεψης

Όπως αναφέρθηκε και στη Γενική Αξιολόγηση, η διάταξη κρίνεται θετικά.

Κεφάλαιο Ι'

Χορήγηση και Ανανέωση Άδειας Διαμονής για Οικογενειακή Επανεένωση

Άρθρο 53

Προϋποθέσεις για την οικογενειακή επανεένωση

Προβλέπεται προσαύξηση του απαιτούμενου ελάχιστου εισοδήματος του αλλοδαπού για να προχωρήσει η επανεένωση με τα μέλη της οικογένειάς του κατά 20% για τη σύζυγο και 15% για κάθε τέκνο.

Τα ποσά θα πρέπει να εναρμονισθούν με τις προσαυξήσεις των ελάχιστων μισθών και ημερομισθίων που προβλέπονται από την

Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας.

Θα πρέπει να διευκρινισθεί ότι στο εισόδημα θα συνυπολογίζονται τυχόν εισοδήματα των μελών της οικογενείας του που λαμβάνουν από το εξωτερικό και που θα συνεχίσουν να λαμβάνουν μετά την έλευσή τους στην Ελλάδα (π.χ. μισθώματα).

Κεφάλαιο ΙΒ΄ Κοινωνική Ένταξη

Η ένταξη του κεφαλαίου αυτού στο Σχ/Ν είναι αυτή καθ' αυτή θετική, αλλά οι διατάξεις δεν έχουν τύχει της εξειδίκευσης και της συστηματοποίησης που απαιτεί η σημασία του θέματος. Ισχύουν σχετικά οι παρατηρήσεις της Γενικής Αξιολόγησης. Πέραν αυτού, ενώ αναφέρεται ποιος θα εφαρμόζει το πρόγραμμα, δεν καθορίζεται ποιος θα το εκπονεί, με τι διαδικασία και ποιος θα το αξιολογεί.

Στο άρθρο 66 παρ. 2 εδ. γ, ο όρος «θρησκευτική ιδιαιτερότητα» θα πρέπει να αντικατασταθεί από τον πιο ουδέτερο όρο «θρησκευτική διαφορετικότητα».

Κεφάλαιο ΙΓ΄

Καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος

Άρθρο 67

Προϋποθέσεις απόκτησης της ιδιότητας του επί μακρόν διαμένοντος

Ισχύουν οι σχετικές παρατηρήσεις της Γενικής Αξιολόγησης.

Πέραν αυτών, η διάταξη δεν καθορίζει τις συνέπειες της απόκτησης της ιδιότητας του επί μακρόν διαμένοντος. Το θέμα είναι τόσο σημαντικό, ώστε θα πρέπει να αντιμετωπισθεί με τον ίδιο το νόμο –στο πλαίσιο πάντα

της κοινοτικής οδηγίας- και όχι με παραπομπή σε Προεδρικό Διάταγμα, όπως κάνει το άρθρο 69.

Άρθρο 68

Κριτήρια απόκτησης της ιδιότητας του επί μακρόν διαμένοντος

Σε σχέση με τις προϋποθέσεις επαρκούς γνώσης της ελληνικής γλώσσας και στοιχείων της ελληνικής ιστορίας και του ελληνικού πολιτισμού, τονίζεται η ανάγκη δημιουργίας κατάλληλων υποστηρικτικών υποδομών εκμάθησης για τους ενήλικες μετανάστες.

Ως προς το χρονικό σημείο έναρξης της προσμέτρησης της πενταετίας, ισχύουν οι παρατηρήσεις της Γενικής Αξιολόγησης.

Κεφάλαιο ΙΕ΄

Δικαιώματα και υποχρεώσεις υπηκόων τρίτων χωρών

Σε ό,τι αφορά τα δικαιώματα των υπηκόων τρίτων χωρών, ισχύουν οι παρατηρήσεις που διατυπώθηκαν στη Γενική Αξιολόγηση.

Άρθρο 73

Υποχρεώσεις

Παρ. 2, εδάφια α, β

Προβλέπεται η υποχρέωση του υπηκόου τρίτης χώρας να μεταβαίνει στην αρμόδια Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης κάθε φορά που επέρχεται μεταβολή της κατοικίας του, καθώς και στην προσωπική του κατάσταση, όπως ιθαγένεια, γάμος κ.ά.

Προτείνεται να ισχύσει η υποχρέωση δήλωσης της αλλαγής διεύθυνσης της κατοικίας του, μόνον όταν είναι εκτός των ορίων του αρχικώς δηλωθέντα Δήμου.

Σε ό,τι αφορά στις μεταβολές στην προσωπική του κατάσταση, να υποχρεούται να δηλώσει, εκτός φυσικά της αλλαγής ιθαγένειας, μόνον τη διάλυση του γάμου του, η οποία ενδεχομένως συνεπάγεται αλλαγές στα δικαιώματα κατά το διάστημα διαμονής του στην Ελλάδα. Δεν υπάρχει λόγος να δηλώνει τη γέννηση ή το γάμο, αφού αυτά έτσι και αλλιώς δηλώνονται σε άλλες υπηρεσίες, οι οποίες θα μπορούσαν να υποχρεωθούν να ενημερώνουν αυτές την Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης.

Κεφάλαιο ΙΣΤ'

Περιορισμοί – Ανάκληση Άδειας Διαμονής – Απέλαση

Άρθρο 78

Αναστολή απέλασης

Λαμβανομένου υπ' όψιν ότι οι λόγοι ανωτέρας βίας που καθιστούν ανέφικτη την απέλαση ενός αλλοδαπού μπορεί να συνεχίζονται επί μακρόν, θα πρέπει η επιβολή τους να λαμβάνεται με απόφαση δικαστικής αρχής και όχι της εκτελεστικής εξουσίας. Εξ άλλου, αυτό προβλέπεται και στις περιπτώσεις δικαστικής απέλασης.

Άρθρο 79

Προστασία από την απέλαση

Στις περιπτώσεις που απαγορεύεται η απέλαση, θα πρέπει να προστεθεί η περι-

πτωση ανηλίκων των οποίων οι γονείς έχουν πεθάνει.

Άρθρο 81

Ειδικό χώρο παραμονής αλλοδαπών

Με την ευκαιρία της διάταξης αυτής, η Ο.Κ.Ε. υπογραμμίζει την ανάγκη βελτίωσης των χώρων κράτησης των υπό απέλαση αλλοδαπών, οι οποίοι δικαιολογημένα έχουν καταστήσει τη χώρα μας αντικείμενο έντονης κριτικής.

Κεφάλαιο ΙΘ'

Μεταβατικές Διατάξεις

Άρθρο 91

Μεταβατικές Ρυθμίσεις

Για το θέμα της νομιμοποίησης των ήδη διαμενόντων στη χώρα αλλοδαπών, ισχύουν οι παρατηρήσεις της Γενικής Αξιολόγησης.

Άρθρο 93

Ενιαίο πληροφορικό σύστημα – τήρηση αρχείου

Η δημιουργία ενιαίου πληροφορικού συστήματος και ενιαίου αριθμού μητρώου για τους αλλοδαπούς είναι θετική και αναγκαία, αλλά πρέπει να συνοδεύεται από τις απαραίτητες διασφαλίσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Για το λόγο αυτό, κρίνεται σκόπιμο να προβλεφθεί η έκδοση Προεδρικού Διατάγματος και όχι μιας απλής υπουργικής απόφασης για το θέμα αυτό.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ¹ (ΔΟΕ - ΙΛΟ)

ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

1. Μια ειδική κατηγορία συμβάσεων και συστάσεων που έχει αναπτύξει η ΔΟΕ αφορά στην καθιέρωση διεθνών προτύπων εργασίας για τους μετανάστες εργαζομένους. Η εστίαση της ΔΟΕ στους μετανάστες εργαζομένους έχει διττό σκοπό: αφενός τη ρύθμιση ορισμένων βασικών ζητημάτων των ροών μεταναστών εργαζομένων και αφετέρου την προστασία των μεταναστών εργαζομένων από τα κράτη υποδοχής, κατά κύριο λόγο, αλλά και από τα κράτη προέλευσης.
 - Τα κράτη υποδοχής και τα κράτη προέλευσης οφείλουν να συνεργάζονται, έτσι ώστε να υπάρχει οργάνωση της μετανάστευσης εργαζομένων που μπορούν να εξυπηρετούν τις ανάγκες των κρατών υποδοχής.
 - Η απόφαση των μεταναστών να μετακινηθούν για εύρεση εργασίας πρέπει να είναι μια ορθολογική απόφαση που να βασίζεται στη γνώση των συνθηκών ζωής και εργασίας, όπως επίσης των πραγματικών εργατικών αναγκών που υφίστανται στη χώρα υποδοχής.
 2. Η ΔΟΕ έχει στηρίξει τις προσπάθειές της για τους μετανάστες εργαζομένους σε τέσσερις βασικές αρχές:
 - Η προστασία των δικαιωμάτων των μεταναστών εργαζομένων συνδέεται άμεσα με την προστασία των ημεδαπών εργαζομένων.
 - Η καθιέρωση και προστασία της αρχής της ισότητας για τους μετανάστες εργαζομένους στη χώρα υποδοχής, μέσα από τα διεθνή κείμενα της ΔΟΕ, προωθεί τη θεσμοθέτηση της ίσης αξίας της εργασίας του αλλοδαπού και του ημεδαπού εργατικού δυναμικού.
 3. Οι βασικές συμβάσεις της ΔΟΕ για τους αλλοδαπούς (μετανάστες) εργαζομένους είναι δυο. Αμφότερες βασίζονται στην αρχή της οικουμενικότητας και προστατεύουν όλους τους μετανάστες εργαζομένους, χωρίς διάκριση, βάσει της εθνικότητάς τους. Επίσης δεν ισχύει για τα κείμενα αυτά, όπως συμβαίνει και με όλα τα νομικά κείμενα προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου, η αρχή της αμοιβαιότητας:
 - Η (αναθεωρημένη) Σύμβαση περί μετανάστευσης για λόγους εργασίας
-
11. Η ΔΟΕ είναι ένας από τους εξειδικευμένους οργανισμούς του ΟΗΕ που έχει ως σκοπό ύπαρξης και λειτουργίας του την «προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης και των διεθνώς αναγνωρισμένων ανθρωπίνων και εργατικών δικαιωμάτων». Η ΔΟΕ έχει συμβάλει τα μέγιστα στην καθιέρωση διεθνών ελάχιστων προτύπων προστασίας των δικαιωμάτων των εργαζομένων μέσω μιας ιδιαίτερα μεγάλης σειράς διεθνών συμβάσεων και συστάσεων.

του 1949 («Για τους μετανάστες εργα-
τες»)¹² και

- Η Σύμβαση για τους μετανάστες εργα-
ζομένους του 1975 («Για τη μετανά-
στευση με παράνομες συνθήκες και
την προώθηση της ισότητας ευκαι-
ριών και μεταχείρισης των μετανα-
στών εργατών»)¹³.

**Τα σημαντικότερα σημεία της Σύμβα-
σης 97 ΔΟΕ «Για τους μετανάστες εργά-
τες» είναι:**

- Το άρθρο 2 της Σύμβασης 97 ΔΟΕ προβλέπει τη λειτουργία στις συμβαλλόμενες χώρες επαρκών υπηρεσιών που παρέχουν δωρεάν ακριβείς πληροφορίες στους αλλοδαπούς εργαζομένους σχετικά με θέματα εργασίας στις χώρες αυτές.
- Το άρθρο 4 της ίδιας Σύμβασης προβλέπει τη λήψη μέτρων από τα συμβαλλόμενα κράτη, στα όρια της αρμοδιότητάς τους, για τη διευκόλυνση «της αναχώρησης, του ταξιδιού και της υποδοχής» των μεταναστών εργαζομένων.
- Το άρθρο 5 επιβάλλει στα συμβαλλόμενα κράτη τη δημιουργία ιατρικών υπηρεσιών που θα είναι αρμόδιες για τη διαπίστωση και την εξασφάλιση της υγείας των μεταναστών εργαζομένων και των οικογενειών τους κατά την αναχώρηση και την άφιξή τους.
- Το άρθρο 6 της Σύμβασης 97 ΔΟΕ προβλέπει για τους νόμιμους αλλοδαπούς στη χώρα υποδοχής μεταχείριση «όχι λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν που ισχύει για τους ημεδαπούς» στα εξής, μεταξύ άλλων, κύρια θέματα: (1) μισθούς, ελάχιστη ηλικία εργασίας, επαγγελματική εκπαίδευση, εργασία γυναικών, εργασία νέων ατόμων – (2) συμμετοχή σε συνδικαλιστικές οργανώσεις και στις συλλογικές διαπραγματεύσεις – (3) κοινωνική ασφάλιση – (4) θεσμοθέτηση ένδικων βοηθημάτων για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας των διατάξεων της Σύμβασης 97 ΔΟΕ.
- Το άρθρο 10 της Σύμβασης προβλέπει, σε περιπτώσεις όπου υπάρχει μετακίνηση μεγάλου αριθμού μεταναστών εργαζομένων από ένα κράτος σε ένα άλλο, τη δυνατότητα συνεργασίας και σύναψης συμφωνιών των αρμόδιων υπηρεσιών των ενδιαφερομένων κρατών, «όταν αυτό είναι αναγκαίο ή επιθυμητό», για τη ρύθμιση της εφαρμογής των διατάξεων της Σύμβασης που αφορούν σε «ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος».
- Το Πρώτο (προαιρετικό) Παράρτημα της Σύμβασης περιέχει ιδιαίτερα σημαντικές ρυθμίσεις για την οργάνωση και λειτουργία νομοθετικού πλαισίου για τις συνθήκες εργασίας αλλοδα-

12. **Convention no 97** , Migration for Employment Convention (Revised), 1949, συνοδευόμενη με την Recommendation no 86, Migration for Employment Recommendation (Revised), 1949.

13. **Convention no 143** , Migrant Workers (Supplementary Provisions) Convention, 1975, συνοδευόμενη με την Recommendation no 151, Migrant Workers Recommendation, 1975.

πών εργαζομένων που προσλαμβάνονται από εργοδότες σε άλλη χώρα, εκτός των (δια)κυβερνητικών συμφωνιών για ομαδικές μεταφορές εργαζομένων.

- Το Δεύτερο (προαιρετικό) Παράρτημα της Σύμβασης προβλέπει εξίσου σημαντικές ρυθμίσεις για την πρόσληψη και τις συνθήκες εργασίας αλλοδαπών εργαζομένων, σύμφωνα με κρατικά προγράμματα μεταφοράς ομάδων μεταναστών εργαζομένων.
- Το Τρίτο (προαιρετικό) Παράρτημα της Σύμβασης 97 ΔΟΕ περιέχει διατάξεις για τη διευκόλυνση της εισαγωγής των προσωπικών ειδών, εργαλείων και εξοπλισμού των μεταναστών εργαζομένων στις χώρες υποδοχής.

Τα σημαντικότερα σημεία της Σύμβασης 143 ΔΟΕ «Για τη μετανάστευση με παράνομες συνθήκες και την προώθηση της ισότητας ευκαιριών και μεταχείρισης των μεταναστών εργατών», συμπληρωματικής της Σύμβασης 97 ΔΟΕ, είναι τα παρακάτω ¹⁴:

- Το άρθρο 1 της Σύμβασης επιβάλλει στα συμβαλλόμενα κράτη το σεβασμό των «θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων όλων των μεταναστών εργατών». Η διάταξη ορθώς δεν διακρίνει

μεταξύ νόμιμων και παράνομων μεταναστών εργατών.

- Τα συμβαλλόμενα κράτη, σύμφωνα με το άρθρο 2, αναλαμβάνουν να ελέγχουν την ύπαρξη παράνομα εργαζομένων μεταναστών στο έδαφός τους και την αναχώρηση, διέλευση ή άφιξη στο έδαφός τους μεταναστών με σκοπό την εργασία, κατά τις οποίες διαδικασίες οι μετανάστες υποβάλλονται κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους, κατά την άφιξη ή τη διαμονή και εργασία τους σε συνθήκες αντίθετες προς διεθνείς συμβάσεις ή την εθνική νομοθεσία. Με την ίδια διάταξη επιβάλλεται η διαβούλευση των συμβαλλομένων κρατών με τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις εργοδοτών και εργαζομένων για τα προαναφερθέντα θέματα.
- Το άρθρο 3 της Σύμβασης 143 ΔΟΕ επιβάλλει στα συμβαλλόμενα κράτη την υιοθέτηση όλων των «αναγκαίων και κατάλληλων μέτρων», με ή χωρίς τη συνεργασία άλλων συμβαλλομένων κρατών, για:

- (α) την καταστολή της παράνομης διακίνησης μεταναστών με σκοπό την εργασία και
- (β) την καταπολέμηση των οργανωτών της ανωτέρω παράνομης διακίνησης αλλά

14. Σύμφωνα με το άρθρο 11 της Σύμβασης 143 ΔΟΕ εργαζόμενος μετανάστης (migrant worker) σημαίνει άτομο που μεταναστεύει, ή έχει μεταναστεύσει, από μια χώρα σε μια άλλη με σκοπό να εργασθεί στο πλαίσιο εξαρτημένης εργασίας («όχι για δικό του λογαριασμό») και περιλαμβάνει κάθε πρόσωπο που γίνεται νόμιμα δεκτό ως εργαζόμενος μετανάστης. Η Σύμβαση δεν εφαρμόζεται σε «συνοριακούς εργάτες», σε βραχυπρόθεσμες εισόδους ελεύθερων επαγγελματιών και καλλιτεχνών, σε ναυτικούς, σε άτομα που εισέρχονται ειδικά με το σκοπό της εκπαίδευσης ή σπουδών και σε εργαζόμενους οργανισμών ή εταιριών που έχουν εισέλθει στη χώρα υποδοχής προσωρινά κατόπιν αιτήματος του εκάστοτε εργοδότη για την εκτέλεση ενός συγκεκριμένου έργου (άρθρο 11 παρ 2).

και των προσώπων που απασχολούν παράνομους αλλοδαπούς μετανάστες, με σκοπό την καταπολέμηση και εξάλειψη των παραβιάσεων του άρθρου 2 της ίδιας Σύμβασης.

- Τα συμβαλλόμενα κράτη, σύμφωνα με το άρθρο 6 της Σύμβασης 143 ΔΟΕ, υποχρεούνται να θεσπίσουν νομοθεσία για τον αποτελεσματικό έλεγχο της παράνομης απασχόλησης μεταναστών εργαζομένων και για τον καθορισμό και εφαρμογή διοικητικών, αστικών και ποινικών κυρώσεων για την παράνομη απασχόληση των παραπάνω προσώπων, την οργάνωση της διακίνησης των ίδιων προσώπων που έχει ως αποτέλεσμα τις παραβιάσεις του άρθρου 2 της Σύμβασης 143 ΔΟΕ και για την παροχή, κερδοσκοπικής ή μη, βοήθειας σε αυτή τη διακίνηση.
- Το άρθρο 8 περιέχει μια εξαιρετικής σημασίας διάταξη που προβλέπει ότι σε περιπτώσεις μεταναστών εργαζομένων που έχουν εργασθεί νόμιμα σε συμβαλλόμενο κράτος, αυτοί δεν πρέπει να χάνουν το καθεστώς νόμιμης παραμονής μόνο εξαιτίας της απώλειας της εργασίας τους, η οποία δεν πρέπει αφ' εαυτής να συνεπάγεται την ανάκληση της άδειας παραμονής ή εργασίας. Επιπλέον, οι εν λόγω μετανάστες πρέπει να τυγχάνουν εθνικής μεταχείρισης σχετικά, μεταξύ άλλων, με τις εγγυήσεις της ασφάλειας εργασίας, της ανακατάταξης και της επαγγελματικής επανεκπαίδευσης.
- Εξίσου σημαντική για την προστασία των μεταναστών εργαζομένων είναι η διάταξη του άρθρου 9 της Σύμβασης 143 ΔΟΕ, σύμφωνα με την οποία σε περίπτωση που ο μετανάστης εργαζόμενος παραμένει παράνομα στη χώρα υποδοχής χωρίς τη δυνατότητα νομιμοποίησης, ο ίδιος και η οικογένειά του απολαμβάνουν όλα τα δικαιώματα που απορρέουν από τις παρελθούσες απασχολήσεις τους. Σε περίπτωση αμφισβήτησης των δικαιωμάτων αυτών, ο ενδιαφερόμενος μετανάστης πρέπει να έχει τη δυνατότητα προσφυγής, αυτοπροσώπως ή με πληρεξούσιο, σε αρμόδια Αρχή για την επίλυση της εν λόγω διαφοράς.
- Θεμελιώδους σημασίας είναι η διάταξη του άρθρου 10 της Σύμβασης 143 ΔΟΕ που προβλέπει ότι τα συμβαλλόμενα κράτη οφείλουν να προωθούν και να διασφαλίζουν για όλους τους νόμιμους μετανάστες και τα μέλη των οικογενειών τους¹⁵ ισότητα ευκαιριών και μεταχείρισης σχετικά με την εργασία και την απασχόληση, την κοινωνική ασφάλιση, τον συνδικαλισμό, τα πολιτισμικά δικαιώματα και «τις ατομικές και συλλογικές ελευθερίες».
- Τέλος, το άρθρο 14 της Σύμβασης 143 ΔΟΕ επιτρέπει την καθιέρωση από τα συμβαλλόμενα κράτη, ως όρους της ελεύθερης επιλογής εργασίας από το μετανάστη εργαζόμενο, τη νόμιμη διαμονή του μετανάστη στη χώρα υποδοχής για λόγους εργασίας για κάποια συγκεκριμέ-

15. Ως μέλη οικογένειας λογίζονται, σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ 2 της ίδιας Σύμβασης «ο/η σύζυγος του μετανάστη και τα εξαρτημένα από αυτούς τέκνα, και εξαρτημένοι πατέρας και μητέρα». Βλ επίσης σχετική παρ 13 της Σύστασης 151 της ΔΟΕ για την εφαρμογή της ανωτέρω Σύμβασης.

νη περίοδο, που δεν μπορεί όμως να υπερβαίνει τα δύο έτη, ή, εάν η σχετική νομοθεσία προβλέπει τη σύναψη συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου κάτω των δύο ετών, τη συμπλήρωση της πρώτης σύμβασης εργασίας.

II. Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ ΤΟΥΣ (1990)

1. Η Σύμβαση αυτή υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ την 18.12.1990 μετά από μακρόχρονες (δεκαετείς) διακρατικές διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο του ΟΗΕ, κυρώθηκε από την εικοστή χώρα στις 10.12.2002 και έτσι πρόκειται να τεθεί σε ισχύ το 2003. Με τη *Διακήρυξη της Αθήνας* (3 Νοεμβρίου 2001, παρ III) οι Μεσογειακές, συμπεριλαμβανομένης της Ελληνικής, Εθνικές Επιτροπές και οι Οργανισμοί Προώθησης και Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου προέτρεψαν τα κράτη να επικυρώσουν την ανωτέρω Διεθνή Σύμβαση (Σύμβαση), τονίζοντας, μεταξύ άλλων, ότι «οι μετανάστες πρέπει να τυγχάνουν μεταχείρισης σύμφωνης με τις ανθρωπιστικές αξίες και το διεθνές δίκαιο δικαιωμάτων του ανθρώπου, και ιδιαίτερα την αρχή της μη διάκρισης».

Την ανάγκη κύρωσης/προσχώρησης και εφαρμογής από τα κράτη της Σύμβασης έχει επανειλημμένα τονίσει η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, υπογραμμίζοντας ότι η Σύμβαση «άνοιξε ένα νέο κεφάλαιο στην ιστορία των προσπαθειών καθιέρωσης των δικαιωμάτων μεταναστών εργατών και διασφάλισης της προστασίας και σεβασμού τους. Είναι μια ολοκληρωμένη διεθνής σύμβαση, εμπνευσμένη από υπάρχουσες δεσμευτικές διεθνείς συμφωνίες, μελέτες ανθρωπίνων δικαιωμάτων του ΟΗΕ, [πορίσματα εμπειρογνομών κ.ά.]»¹⁶. Η Ύπατη Αρμοστεία έχει τονίσει επίσης ότι η Σύμβαση, ως μία σύμβαση προστασίας δικαιωμάτων του ανθρώπου, θεσπίζει πρότυπα για τη δημιουργία εθνικής νομοθεσίας και τις σχετικές δικαστικές και διοικητικές εθνικές διαδικασίες.

2. Τα σημαντικότερα σημεία της Σύμβασης είναι:

(α) Σε αντίθεση προς τις Συμβάσεις της ΔΟΕ, η Σύμβαση του ΟΗΕ εφαρμόζεται, κατ' αρχήν, σύμφωνα με το άρθρο 1, σε όλους τους μετανάστες εργαζομένους¹⁷ και στα μέλη των οικογενειών τους, χωρίς καμία διάκριση «λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών

16. UNHCHR, Fact Sheet No. 24, loc. cit, introduction.

17. «Μετανάστης εργαζόμενος» σημαίνει, σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ 1 της Σύμβασης, το «πρόσωπο που πρόκειται να προσληφθεί, ή που προσλαμβάνεται ή που έχει ήδη προσληφθεί σε μισθωτή δραστηριότητα σε Κράτος του οποίου δεν έχει την ιθαγένεια». Ως «μέλη της οικογένειας» θεωρούνται, σύμφωνα με το άρθρο 4 της Σύμβασης, τα «πρόσωπα που έχουν συνάψει γάμο με τους μετανάστες εργαζομένους ή που έχουν με αυτούς σχέση, που σύμφωνα με το εφαρμοζόμενο δίκαιο, παράγει αποτελέσματα ισοδύναμα με το γάμο, καθώς και στα εξαρτώμενα παιδιά και άλλα εξαρτώμενα πρόσωπα που αναγνωρίζονται ως μέλη της οικογένειας σύμφωνα με την εφαρμοζόμενη νομοθεσία ή με τις εφαρμοζόμενες διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες μεταξύ των ενδιαφερομένων Κρατών».

ή άλλων απόψεων, εθνικής, εθνοτικής ή κοινωνικής καταγωγής, ιθαγένειας, ηλικίας, οικονομικής κατάστασης, ιδιοκτησίας, προσωπικής κατάστασης, γέννησης ή άλλου καθεστώτος».

(β) Το άρθρο 7 της Σύμβασης κατοχυρώνει τη θεμελιώδη αρχή της μη διάκρισης, βάσει των ανωτέρω κριτηρίων, για όλους τους μετανάστες εργαζόμενους και τις οικογένειές τους, «σύμφωνα με τα διεθνή κείμενα που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα».

(γ) Το Κεφάλαιο III της Σύμβασης περιέχει μια σειρά προστατευτικών διατάξεων για τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα, αλλά και υποχρεώσεις, για όλους ανεξαιρέτως τους μετανάστες εργαζόμενους και τα μέλη των οικογενειών τους. Τα κυριότερα από αυτά τα δικαιώματα και υποχρεώσεις είναι τα εξής:

- Δικαίωμα στη ζωή (άρθρο 9).
- Δικαίωμα στην ελευθερία από βασανιστήρια ή άλλους τρόπους σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (άρθρο 10).
- Ελευθερία από την κατάσταση «δουλείας ή δουλοπρέπειας» και από καταναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία (άρθρο 11).
- Δικαίωμα ελευθερίας της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας (άρθρο 12) και το δικαίωμα έκφρασης (άρθρο 13).
- Προστασία της ιδιωτικής ζωής (άρθρο 14).
- Προστασία της ιδιοκτησίας (άρθρο 15).
- Ελευθερία και ασφάλεια του προσώπου (άρθρα 16 και 17).
- Δικαίωμα ίσης μεταχείρισης με τους πολίτες του κράτους υποδοχής ενώπιον των δικαστηρίων (άρθρο 18).
- Ρητή απαγόρευση της καταστροφής διαβατηρίων ή αντίστοιχων εγγράφων, από οιονδήποτε, ενός μετανάστη εργαζομένου ή μέλους της οικογένειάς του (άρθρο 21).
- Απαγόρευση μέτρων ομαδικής απέλασης (άρθρο 22).
- Δικαίωμα απόλαυσης «μεταχείρισης όχι λιγότερο ευνοϊκής από αυτή που αναγνωρίζεται στους πολίτες του Κράτους απασχόλησης» αναφορικά με, μεταξύ άλλων, τη μισθοδοσία τους, τις συνθήκες εργασίας και τους όρους απασχόλησης (άρθρο 25).
- Δικαίωμα του συνδικαλιζέσθαι (άρθρο 26).
- Δικαίωμα εθνικής μεταχείρισης όσον αφορά στην κοινωνική ασφάλιση (άρθρο 27).
- Δικαίωμα ιατρικής περίθαλψης σε επείγουσες περιπτώσεις (άρθρο 28).

- Δικαίωμα των παιδιών των μεταναστών εργαζομένων να έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση (άρθρο 30).
- Σεβασμός της πολιτισμικής ταυτότητας των μεταναστών και διευκόλυνση από τα κράτη μέρη της διατήρησης των πολιτισμικών δεσμών με το κράτος καταγωγής (άρθρο 31).
- Υποχρέωση των μεταναστών να συμμορφώνονται με τους νόμους και τις ρυθμίσεις κάθε κράτους διέλευσης και κράτους απασχόλησης και να σέβονται την πολιτισμική ταυτότητα των κατοίκων αυτών των κρατών (άρθρο 34).

(δ) Ειδικότερα δικαιώματα προβλέπονται για τους νόμιμους μετανάστες εργαζομένους και τις οικογένειές τους από το Κεφάλαιο IV της Σύμβασης, κυριότερα των οποίων είναι τα εξής:

- Δικαίωμα, πριν την αναχώρησή τους ή το αργότερο κατά την εισδοχή τους, σε πλήρη ενημέρωση από το κράτος καταγωγής ή απασχόλησης όλων των όρων εισδοχής, παραμονής και εργασίας στο κράτος απασχόλησης (άρθρο 37).
- Δικαίωμα να απουσιάζουν προσωρινά από το κράτος απασχόλησης χωρίς να επηρεάζεται η άδεια παραμονής ή εργασίας (άρθρο 38).
- Δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας στο έδαφος του κράτους απασχόλησης (άρθρο 39).

- Δικαίωμα του συνδικαλιζέσθαι (άρθρο 40).
- Δικαίωμα πρόσβασης σε κοινωνικές και ιατρικές υπηρεσίες, σε επαγγελματική επιμόρφωση και επανεπιμόρφωση (άρθρα 43 και 45).
- Δικαίωμα στη διασφάλιση της ενότητας των οικογενειών (άρθρο 44).
- Παροχή άδειας παραμονής ισχύουσα τουλάχιστον για την περίοδο που ισχύει η άδεια εργασίας για μισθωτή απασχόληση (άρθρο 49).
- Προστασία του καθεστώτος διαμονής των μελών της οικογένειας σε περίπτωση θανάτου του μετανάστη εργαζόμενου (άρθρο 50).
- Εθνική μεταχείριση όσον αφορά στην προστασία από την απόλυση, τις ωφέλειες της ανεργίας και την πρόσβαση σε εναλλακτική απασχόληση σε περίπτωση απώλειας της εργασίας ή λήξης της μισθωτής εργασίας (άρθρο 54).
- Τα ανωτέρω ισχύουν και για τους συνοριακούς και τους εποχικούς εργαζομένους (άρ. 58-59).

(ε) Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι το Κεφάλαιο VI της Σύμβασης περιέχει ιδιαίτερα σημαντικές διατάξεις για την προαγωγή, σε εθνικό και διακρατικό επίπεδο, «δίκαιων και ανθρώπινων» συνθηκών για τους αλλοδαπούς μετανάστες εργαζομένους, όπως είναι μεταξύ άλλων:

- Η δημιουργία από τα κράτη μέρη κατάλληλων υπηρεσιών μεταναστευτικής πολιτικής, τη συνεργασία με άλλα ενδιαφερόμενα κράτη, την παροχή πληροφοριών σε ενδιαφερόμενους εργοδότες, εργαζόμενους και στις οργανώσεις τους, την παροχή πληροφοριών και υποστήριξης στους μετανάστες και στις οικογένειές τους (άρθρο 65).
- Η συνεργασία των κρατών μερών για την ομαλή επιστροφή των μετα-

ναστών εργαζομένων και των μελών των οικογενειών τους (άρθρο 67).

- Η συνεργασία των κρατών μερών για την πρόληψη και την εξάλειψη των παράνομων μετακινήσεων και την παράνομη απασχόληση των μεταναστών εργαζομένων (άρθρο 68).

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

Νικόλαος Αναλυτής

Στην Ολομέλεια της 11ης Ιουλίου 2005 παρέστησαν τα κάτωθι Μέλη
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Αναλυτής Νικόλαος

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΙ

Κεφάλας Χαράλαμπος
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.

Πολίτης Δημήτρης
Γ.Σ.Ε.Ε.

Λιόλιος Νικόλαος
Μέλος Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.

Α' ΟΜΑΔΑ

Αλέπης Μιχάλης
Πρόεδρος Δ.Σ. Σ.Α.Τ.Ε.
Αντζινάς Νικόλαος
Αντιπρόεδρος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.
Ντουντούμης Γεώργιος
Μέλος Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Ασημακόπουλου Δημητρίου
Προέδρου Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.
Τσέντος Γεώργιος
Εκπρόσωπος Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Ζαχαρέλη Σταύρου
Εκπροσώπου Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.
Ζούλοβιτς Μαργαρίτα
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.
Κουτσιβίτου Αναστασία
Εκπρόσωπος Σ.Ε.Β.
Ρερρές Κυριάκος
Γενικός Διευθυντής Π.Ο.Ξ.
Σκορίνης Νικόλαος
Γενικός Γραμματέας Δ.Σ. Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.
Στεφάνου Ιωάννης
Εκπρόσωπος Σ.Ε.Β.
Τσατήρης Γεώργιος
Ένωση Ελληνικών Τραπεζών
Χαντζαρίδης Κωνσταντίνος
Εκπρόσωπος Ε.Σ.Ε.Ε.
Χασιώτης Νικόλαος
Εκπρόσωπος Ένωσης
Ελλήνων Εφοπλιστών

Β' ΟΜΑΔΑ

Βουλγαράκης Δημήτριος
Γ.Σ.Ε.Ε.
Σπανού Δέσποινα
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
σε αναπλήρωση του
Βρεττάκου Ηλία
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
Μπούρχας Κωνσταντίνος
Γ.Σ.Ε.Ε.
Ηλιόπουλος Ηλίας
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
Κουτσιμπογιώργος Γεώργιος
Γ.Σ.Ε.Ε.
Λαϊμός Στέφανος
Γ.Σ.Ε.Ε.
Ξενάκης Βασίλειος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
Παπαντωνίου Κωνσταντίνος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
Αποστολόπουλος Αναστάσιος
Α.Δ.Ε.Δ.Υ.
Πεπόνης Εμμανουήλ
Γ.Σ.Ε.Ε.
Πλευράκης Μιχάλης
Γ.Σ.Ε.Ε.
Μπάρλος Αλέξανδρος
Γ.Σ.Ε.Ε.
σε αναπλήρωση του
Πολυζωγόπουλου Χρήστου
Προέδρου Γ.Σ.Ε.Ε.
Τούσης Αθανάσιος
Γ.Σ.Ε.Ε.

Γ' ΟΜΑΔΑ

Γωνιωτάκης Γεώργιος
Πρόεδρος Δ.Σ. ΓΕ.Σ.Α.Σ.Ε.
Σωτηρίου Ιωάννης
Εκπρόσωπος Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.
Κουκουλάκης Ζαχαρίας
Μέλος Δ.Σ. ΓΕ.Σ.Α.Σ.Ε.
Σωτηρόπουλος Ανδριανός
Εκπρόσωπος ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.
σε αναπλήρωση του
Καραγκιοζόπουλου Αχιλλέα
Γενικού Γραμματέα Δ.Σ. ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.
Σπίρτζης Χρήστος
Μέλος Δ.Ε. Τ.Ε.Ε.
Τσεμπερλίδης Νικόλαος
Πρόεδρος Δ.Σ. ΚΕ.Π.ΚΑ.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

Γρηγόριος Παπανίκος

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ & ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΗΣ Ο.Κ.Ε.

Για κάθε πληροφορία σχετικά με το έργο και τη λειτουργία της Ο.Κ.Ε. είναι στη διάθεσή σας το Τμήμα Δημοσίων & Διεθνών Σχέσεων της Επιτροπής, υπό τη διεύθυνση της Δρος Μάρθας Θεοδώρου.

Τηλ.: (210) 9249510-2, Fax: (210) 9249514, e-mail: iproke@otenet.gr